

WILLIAM SHAKESPEARE

Julius Caesar

özelkitapgrubu

*Julius Caesar*WILLIAM
SHAKESPEARE

(1564- 1616)

1564'te Statford - Upon - Avon'da doğmuştur. Shakespeare'inyaşamı hakkında bildiklerimiz kilise, mahkeme ve tapu kayıtları gibi resmi belgelerle çağdaşlarının onun kişiliği ve eserleri hakkında yazdıklarına dayanır. Hali vakti yerinde bir esnaf olan, aynı zamanda yerel yonetimde sulh hakimliği ve belediye başkanlığı gibi önemli görevler üstlenen John Shakespeare'in üçüncü çocuğu ve en büyük oğludur.

Babasının maddi durumu daha sonraki yıllarda bozulsada Shakespeare'in diğer eşraf çocukları gibi ilkokuldan sonra eğitim dili Latince olan King's New School adlı orta öğretim okuluna devam etmesine ve burada Roma edebiyatının klasikleriyle tanıştığına kesin gözle bakabiliriz. Üniversiteye gitmeyen Shakespeare'in Latincesinin düzeyini tam olarak bilemediğimizden kaynak olarak kullandığı bazı eserleri asıllarından mı, yoksa çevirilerden mi okuduğu hakkında bir şey söyleyemiyoruz.

Başlıca Eserleri :

Atinalı Timon, Hırçın Kız, Kral Lear, Hamlet, Othello ve Macbeth.

ISBN 978975651091 -9

9 789756 510919 >

Julius Caesar

SHAKESPEARE

Kitabın Adı
Julius Caesar

Yazarı
William Shakespeare

Kitabın Orijinal Adı
Julius Caesar

Editör
Bahri Duman

Çevirmen
Ayça Çakırcı

Dizgi
Sultan Berker

Kapak Tasarımı
Savaş Tunalı

Baskı Hazırlık
Oktay Arslan

ISBN
978-975-6510-91-9

Sertifika
16266

Baskı ve Cilt
Ecem Basın Yayın

Baskı Tarihi
Temmuz 2010, 2. Baskı, İstanbul

Athena yayıncılık
Maltepe mah. Davutpaşa cad. MB İş mrk.
No:14 Kat:2 Topkapı/İstanbul
Tel: 212 493 18 66 Fax: 212 493 18 74
ecembasin@hotmail.com

(Athena yayıncılık Ecem Basın Yayın Ltd. Şti. kuruluşudur.)

Julius Caesar

SHAKESPEARE

Türkçesi
Ayça Çakırcı

ATHENA YAYINLARI

SHAKESPEARE, William

(1564-1616)

İngiliz oyun yazarı ve şair. İnsan doğasını oyunlarında ve şiirlerinde tam bir nesnellik ve eşsiz bir anlatım zenginliğiyle yansıtmıştır.

23 Nisan 1564'te Stratford-upon-Avon'da doğduğu sanılmaktadır. 23 Nisan 1616'da aynı kentte öldü. Babası John Shakespeare deri, yün ve tahıl ticaretiyle uğraşan saygın bir işadama, annesi Mary Arden ise kentin önde gelen çiftçilerinden birinin kızıydı.

Shakespeare'in öğrenimi konusunda ayrıntılı bilgi olmamakla birlikte, onun Stratford'daki VI. Edward Okulu'nda Latince, retorik, tarih ve din dersleri gördüğü sanılıyor. 1582'de kendinden sekiz yaş büyük olan Anne Hathaway ile evlendi. 1583'te ilk çocukları, 1585'te de ikizleri doğdu. Shakespeare'in yaşamöyküsünde bundan sonra 1592'ye kadar bir kopukluk vardır. Bir söylentiye göre, 1587'de Stratford'a gelen gezgin tiyatro topluluklarından biriyle anlaşarak Londra'ya gitmiş ve o toplulukta oyuncu ve yazar olarak çalışmaya başlamıştır. 1592'de Londralı oyun yazarı Robert Greene, yayımladığı A Groats-worth of Wit, Bought with a Million of Repentance ("Bir Milyonluk Pişmanlığa Satın Alınan İki Paralık Zeka") adlı kitapçıkta Shakespeare'i başka oyun yazarlarının ağzından konuşan bir kukla olmakla suçladı. Bu suçlamadan Shakespeare'in o tarihte Greene gibi üniversite öğrenimi görmüş oyun yazarlarının kıskançlığını çekecek kadar başarılı bir yazar olduğu anlaşılıyor. 1592-1594 arasında çıkan veba salgını yüzünden Londra'daki tiyatrolar kapatılınca, Shakespeare oyun yazmaya ara vererek Venüs and Adonis ("Venüs ile Adonis") ve The Rape of Lucrece

("Lucrece'in Irzına Geçilmesi") adlı iki uzun şiirini yazdı ve bunları kendisini destekleyen Southampton Kontu Henry Wriothesley'ye adadı.

Veba salgınından sonra Londra'daki tiyatroların yeniden açılması üzerine, Shakespeare, oyunlarından ve şiirlerinden elde ettiği gelikle Lord Chamberlain'in Oyuncuları adlı topluluğa ortak oldu. Bu ortaklığı meslek yaşamının sonuna kadar sürdürdü. Topluluk için yazdığı başarılı oyunlarla kazancını artırdı, Londra'da ve doğduğu Warwickshire bölgesinde mal mülk sahibi oldu. 1596'da kısa bir süre için Stratford'a dönerek 1577'den beri işleri bozulan babasının borçlarını ödedi. Shakespeare ertesi yıl Stratford'daki en büyük ev olan New Place'i satın aldı ve babasını oraya yerleştirdi.

1598'de yayımlanan Francis Meres'in Palladis Tamia adlı incelemesinde Shakespeare'in klasik yazarlarla karşılaştırıldığı ve İngiltere'nin hem trajedi, hem de komedi türünde geçmişteki büyük yazarlarla boy ölçüşebilecek en önemli yazarlarından biri olarak değerlendirildiği görülür. Aynı kaynakta altı komedisi ile altı trajedisinin adları verilen Shakespeare'in gene bu dönemde yazdığı sonelerinin elden ele dolaştığı da belirtilir. Bu soneler daha sonra 1609'da yayımlanmıştır.

Lord Chamberlain'in Oyuncuları, on hisseli bir tiyatro topluluğu olarak, ünlü oyuncu James Burbage tarafından 1576'da yaptırılan ve The Theatre adını taşıyan yapıda oyunlarını sahneliyordu. Topluluğun başoyuncusu James Burbage'in oğlu Richard Burbage ortaklığın yarı hisesine sahipti. Öbür hisseler de dört başka oyuncu ile topluluğa oyuncu ve yazar olarak katılan Shakespeare arasında paylaşılıyordu. The Theatre'in 1598'de arsa sahipleri tarafından yıktılmak istenmesi üzerine, Shakespeare ve arkadaşları bu yapının işe yarar bölümlerini ustaca sökerek Thames Nehri'nin öbür kıyısına taşıdılar ve Southwark denen yerde Globe Tiyatrosu'nu yaptırıldılar. 1603'te kraliçe Elizabeth'in ölümünden sonra I. James'in tahta

çıkmasıyla topluluk King's Men (Kralın Oyuncuları) adını aldı ve hem Globe Tiyatrosu'nda, hem de 1608'de açılan Londra'nın ilk kapalı tiyatrosu Blackfriars'da oyunlar sahneledi.

Oyun yazarlığının yanı sıra oyunculuk yaptığı da bilinen Shakespeare'in "As You Like It (Beğendiğiniz Gibi)"te, Hamlet'te Hayalet gibi küçük rollere çıktığı, ayrıca çağdaşı Ben Jonson'un bazı komedi ve trajedilerinde önemli oyun kişilerini canlandırdığı da çeşitli kaynaklardan anlaşılmaktadır.

Shakespeare 1610'dan sonra Stratford'a temelli olarak döndüyse de, Londra ile bağlarını büsbütün kesmedi, The Winter's Tale (Kış Masalı) ve The Tempest (Fırtına) gibi son oyunlarını da orada yazdı. Ancak, 1613'te John Fletcher ile birlikte yazdığı sanılan VIII. Henry oynanırken Globe Tiyatrosu' nun yanmasından sonra oyun yazarlığını bırakarak özel işleriyle uğraştı.

Shakespeare öldüğü zaman yazdığı oyunların toplu bir baskısı yapılmamıştı. Yazmış olduğu 37 oyundan ancak 18'i "quarto" denen küçük boy kitaplar halinde ayrı ayrı yayımlanmıştı. Bu baskılardan bazıları oldukça düzgün olmakla birlikte, aralarında eksik, kısaltılmış, sayısız yanlışlarla dolu olanları da vardır. "Kötü Quarto" adı verilen bu baskıların çoğunlukla oyuncuların rol defterlerinden, sahnede kullanılan kısaltılmış metinlerden, ya da matbaacıların tiyatroya özel olarak gönderdikleri adamların notlarından derlenmiş oldukları sanılmaktadır.

Shakespeare'in ölümünden yedi yıl sonra oyuncu arkadaşlarından Hemming ve Condell, onun, Pericles dışındaki bütün oyunlarını "Birinci Folio" denilen büyük boy tek bir kitapta yayımladılar. Önsözünde bu baskının Shakespeare'in kendi el yazmalarına göre düzenlendiği belirtilirse de, bu baskıda da birçok yanlış ve anlaşılmayan yer vardır. Birinci Folio 1623'ten sonra, ufak değişikliklerle 1663, 1664 ve 1685'te yeniden basıldı. Shakespeare metinleri üzerindeki düzeltme çalışmaları 18. yy'dan başlayarak daha sonraki

yüzyıllarda da titizlikle sürdürüldü ve günümüzdeki “New Arden Shakespeare”, “The New Cambridge Shakespeare” ve “The New Penguin Shakespeare” gibi daha güvenilir baskılar hazırlandı. Shakespeare’in oyunlarının yazılış tarihleri yaklaşık olarak belirlendiği için eleştirmenler onun yapıtlarındaki gelişme süreci konusunda da anlaşmış gibidirler. Bu genel değerlendirmeye göre V. Henry’den Romeo and Juliet’e kadar süren birinci evresinde Shakespeare’in tarihsel oyun, komedi, oç alma trajedisi ve romantik trajedi gibi türlerde ilk deneylerini gerçekleştirdiği görülür. Bu oyunlarda, dize sonlarında biten cümlelerden oluşan özgür koşuk, sık sık uyaklı dizelerle süslenmiştir. Kullanılan imgeler oldukça yalındır. Richard II.’den Twelfth Night’a (On İkinci Gece) kadar süren ikinci evresinde Shakespeare’in üslubu çok daha olgundur. Cümle kuruluşları çok daha esnek, ritim ve imge anlayışı çok daha karmaşık, oyun kişilerinin çizilişi çok daha inandırıcıdır. Hamlet’ten Measure for Measure’z (Kısasa Kısas) kadar süren üçüncü evresinde daha karanlık bir dünyayı yansıtan Shakespeare, yorumu oldukça güç “sorun oyunları” yazmıştır. Othello’dan Timon of Athens’t (Atinalı Timon) uzanan dördüncü evresi, tam bir üslup olgunluğuna ulaştığı büyük trajedilerini içerir. Pericles’le başlayıp Fırtına ile tamamlanan son evresindeki oyunları ise “romanslar” ya da “uzlaşma oyunları” olarak tanımlanır. Bunun nedeni Shakespeare’in bu son evresinde olgunluk dönemi trajedilerinin gerçekçiliğinden ayrılıp daha düşsel bir dünyayı yansıtması ve ele aldığı karşıt öğeleri birbiriyle uzlaştırmasıdır.

Shakespeare’in oyunları türlerine göre ele alındığında belli bir gelişme ve olgunlaşma süreci göze çarpar.

Holinshed’in Chronicles’ından (Vekayenamerler) yararlanarak yazdığı tarihsel oyunlar bir anlamda İngiltere’nin feodal bir yapıdan çıkıp ulusal bir devlete dönüşmesini ve kapitalist bir yapıya kavuşmasını sergiler. Kanlı iç savaşların esin kaynağı olduğu bu

oyunların ilk örneklerindeki olaylara ağırlık veren kaba kurgu ve özensiz dil, giderek yerini daha karmaşık bir siyasal gerçekçiliğe ve psikolojik derinliğe bırakır. Shakespeare, İngiltere tarihiyle ilgili oyunlarında bireyle toplum, yurttaşla siyasal yapı arasındaki ilişkileri nesnel bir gözle çözümler. Komedi türündeki ilk örneklerinde de o dönemin yerleşmiş kural ve kalıplarından yola çıkmakla birlikte çok geçmeden kendi kişisel yaratıcılığının damgasını taşıyan oyunlar yazmıştır. İnsanın aşk ve evlilik gibi daha özel sorunlarının ele alındığı bu güldürülerde, gülünçlüğü, doğadan ve doğallıktan uzaklaşma belirler. Özellikle “Midsummer Night’s Dream (Bir Yaz Dönümü Gecesi Rüyası)”, “Much Ado About Nothing (Kuru Gürültü)”, Beğendiğiniz Gibi ve On İkinci Gece gibi olgun komedilerinde cinselliğin karmaşıklaştırdığı aşk ilişkileri romantik bir görünüm altında, şaşırtıcı bir gerçeklik duygusuyla yansıtılır.

Hamlet, Othello, Macbeth, King Lear (Kral Lear) ve öbür büyük trajedilerinde Shakespeare yaşamla ölüm, insanla evren arasındaki çatışmayı ele alır ve insanın dayanma gücünün sınırlarını araştırır. Bu trajediler Rönesans döneminde temelleri sarsılan inanç dünyasının yarattığı karanlıkta, bireyin kendi içindeki Tanrı’yı arayışının bunalımlarını ödünsüz bir yaklaşımla sergiler. Kış Masalı ve Fırtına gibi son oyunlarında ise Shakespeare’in bütün güçlüklerle karşın insanın kendi yarattığı cehennemden kurtulabileceğini, karanlıkların aydınlığa dönüşebileceğini vurgulamak istediği görülür.

Shakespeare’in gelmiş geçmiş yazarların en büyüğü sayılması da kendisinin yalnızca tarihin belli bir döneminde gerçekleşen önemli toplumsal ve siyasal değişimleri en çarpıcı yanlarıyla yansıtması değil, insanın değişmeyen evrensel özelliklerini kavraması ve bu gerçekliği çağının sağladığı anlatım zenginliği ve kişisel dehasıyla dile getirmesiyle açıklanabilir.

Başlıca Yapıtları

- VI. Henry
- Kral III. Richard Faciası
- Yanlışlıklar Komedyası
- Hırçın Kız
- Veronalı İki Centilmen
- Aşkın Boşa Giden Emegi
- Romeo ve Juliet
- II. Richard
- Bir Yaz Dönümü Gecesi Rüyası
- Kral John
- Venedik Taciri
- Kuru Gürültü
- V. Henry
- Julius Caesar
- Windsor'un Şen Kadınları
- Beğendiğiniz Gibi
- On İkinci Gece
- Hamlet
- Troilos ile Kressida
- İyi Biten Her Şey İyidir
- Kısasa Kısas
- Othello
- Macbeth
- Kral Lear
- Antonius ile Kleopatra
- Atinalı Timon
- Kış Masalı
- Fırtına
- VIII. Henry
- Venüs ile Adonis
- Lucrece'in Irzına Geçilmesi
- Anka Kuşu ile Kumru
- Soneler

JULIUS CAESAR ÜZERİNE...

Bu oyun Roma Cumhuriyetinde son büyük lider olan ve bir diktatör olması Roma Senatosu tarafından kabul edilmiş olan Jül Sezar aleyhinde bir komplonun düzenlemesi, bu komplo sonucu Jül Sezar'ın katledilmesi ve bu siyasal katlin ortaya çıkardığı çok ciddi sonuçlardır.

Julius Caesar antik Roma tarihini gerçeklerini inceleyen birkaç Shakespeare oyunlarından birisidir. (Diğerleri Coriolanus ve Antoni ve Kleopatradır.) Bu oyunun ilk defa 1599'de Shakespeare tarafından oynandığına dair inandırıcı belgeler bulunmaktadır. Julius Caesar bir kitap olarak 1623de basılmış ve 'Birinci Folyo' adı ile bilinen bu yayın bütün diğer baskılara kaynak olmuştur.

Oyunun ismi Julius Caesar olmakla beraber, oyunda en önemli karakter Jül Sezar değildir ve o oyunun üçüncü sahnesinde ölür ve böylece oyunun sadece ilk üç sahnesinde görülür. Oyunun asıl kahramanı Marcus Brutus olup; oyunda merkezel olarak işlenen psikolojik temalar Brutus'un yaşamı için seçmiş olduğu üç ana psikolojik öge olan şeref, vatanseverlik ve dostluk prensiplerinin nasıl birbirleri ile rakip olup çeliştikleri ve bir kişinin bu rakip prensipleri nasıl uzlaştırmaya çalışıp doğru veya yanlış bir karar alabileceğidir.

KİŞİLER

JULIUS CAESAR, Romalı lider

OCTAVIUS CAESAR

MARCUS ANTONIUS

M. AEMILIUS LEPIDUS

CICERO

PUBLIUS

POPILIUS LENA

MARCUS BRUTUS

CASSIUS

CASCA

TREBONIUS

CAIUS LIGARIUS

DECIUS BRUTUS

METELLUS CIMBER

CINNA

FLAVIUS

MARULLUS

ARTEMIDORUS, bir öğretmen

FALCI

CINNA

LUCILIUS

TITINIUS

MESSALA

GENÇ CATO

VOLUMNIUS

VARRO

CLITUS

CLAUDIUS

STRATO

LUCIUS

DARDANIUS

LABEO

FLAVIUS
PINDARUS
CALPURNIA
PORTIA

Caesar'ın hayaleti Senatörler, muhafızlar, askerler,
hizmetkârlar, görevliler, v.s.

BİRİNCİ PERDE

Birinci Sahne

*Roma'da bir cadde. Flavius,
Marullus ve birkaç yurttaş girer.*

FLAVIUS

Defolun buradan sizi gidi aylak herifler!
Ne işiniz var burada? Hadi evinize!
Bayram günü mü zannettiniz?
Ne biçim zanaatkarsınız siz?
İş günü iş kılığı giymezeniz,
Nereden bileceğiz mesleğinizi, ha?
Sen, söyle bakalım, mesleğin ne?

MARANGOZ

Ben mi efendim? Ben marangozum.

MARULLUS

Hani deri önlüğün, hani cetvelin?
En iyi elbiseni giymişsin!
Bir şey mi var? Ne oluyor?
Peki sen, ahbap, senin mesleğin ne?

KUNDURACI

Valla efendim, bana pek esnaf denmez. Yani,
sizin anlayacağınız, benim işim tamirat
işleridir.

MARULLUS

Lafı geveleme, mesleğin ne, onu söyle.

KUNDURACI

Efendim, tabanı eskiyen bana gelir; ben de
onarırım.
Tabansız gördüm mü içim sızlar.

MARULLUS

Mesleğin ne, sersem herif? Mesleğin, salak
serseri,
mesleğin!

KUNDURACI

Aman efendim, ne olur bozmayın kafanızı;
ama bozarsanız da düzeltiriz yani.

MARULLUS

Ne dedin, ne dedin?! Seni küstah serseri; ne
demek “düzeltiriz”?!

KUNDURACI

Yani efendim, yamar, yapıştırır bir şeyler
yaparız.

FLAVIUS

Ha, sen kunduracısın yani!

KUNDURACI

Vallahi efendim, “biz” var ya, kunduracı aleti;
benim geçimim ondan gelir. Yoksa, esnaf işine
filan karışmam, kadın işine de karışmam. Ben
aslında eski ayakkabı doktoruyum. Hasta
ayakkabıları iyi ederim. Ayağına kösele giymiş
olup da benim el emeğim üstüne basmamış
beyefendi yoktur.

FLAVIUS

Peki, niye dükkânında değilsin bugün;
Takmışsın bu adamları peşine,
Sokak sokak gezdiriyorsun?

KUNDURACI

Niye olacak, pabuçları eskisin diye, efendim;
eskisin de bana iş çıksın.
Ama ashnda bugünü tatil ettik;
Caesar’ı görelim, zaferini kutlayalım diye.

MARULLUS

Ne var ki kutlanacak?
Hangi ganimeti getirmiş Roma’ya?
Kaç kişi var bize fidye ödeyecek?
Kaç rehin zincirlemiş arabasının tekerlerine?
Sizi ahmaklar, et kafalar, beyinsizler!
Ne taş yürekli insanlar varmış şu Roma’da,
Ne alçak insanlar varmış meğer!
Ne çabuk unuttunuz Pompeius’u?
Siz değil miydiniz, Roma caddelerinden
Pompeius geçecek diye, bebekler kucağınızda,

Surlara, burçlara, kulelere tırmanan,
Pencerelere uğrayan, bacaların tepesine çıkan;
Gün boyu bıkmadan, usanmadan bekleyen?
Siz değil miydiniz, arabası görünür görünmez
Hep bir ağızdan çığlıklar atan?
O çığlıklar ki, Tiber'in her iki yakasında,
Yamaçlarda yankılandığında
Boydan boya titretmişti nehri yatağında.
Oysa şimdi en iyi elbisenizi giyip,
Günü tatil ediyorsunuz kendinize;
Pompeius'un oğullarını mahveden adamın
Yoluna çiçek serpiyorsunuz, öyle mi?
Defolun karşımdan! Hemen evlerinize koşun,
Diz çöküp tanrılara dua edin de
Ocağınıza veba gönderip
Cezalandırmasınlar sizin gibi nankörleri.

FLAVIUS

Hadi yürüyün, aziz yurttaşlar,
Bu yaptığınızı temizlemek için
Sizin gibi ne kadar zavallı varsa,
Hepsini toplayıp Tiber kıyısına gidin.
Orada hep birlikte ağlayın, gözyaşlarınızla
Nehir taşincaya kadar ağlayın. (*Yurttaşlar çıkar.*)
Bak o cahil duygularıyla nasıl etkilendiler!
Kabahatlerini anlayınca dilleri tutuldu;
Kös kös yok oldular ortadan. Hadi şimdi,
Sen şu taraftan Capitol'e doğru yürü
Ben de buradan giderim.
Yolda taç giydirilmiş heykel görürsen
taçları çıkar.

MARULLUS

Sence bu uygun düşer mi?
Biliyorsun, Lupercal şenlikleri var.

FLAVIUS

Önemi yok. Hiçbir heykelde
Caesar onuruna süs filan takılı olmasın.
Ben gidip sokaklardaki halkı dağıtacağım.

Sen de öyle yap, nerede kalabalık görürsen dağıt.

Caesar'ın kanadındaki tüyler kabarmaya başladı.

Tüylerini yolalım ki, o da biraz alçaktan uçsun.

Yoksa, göğe yükselip gözden kaybolur; Bize de Köle gibi korku içinde yaşamak kalır.

(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

Roma'da bir meydan. Müzik sesi. Halk Lupercal şenliklerini kutlamaktadır. Törenle, Caesar, karısı Calpurnia, Antonius, Brutus, Brutus'un karısı Portia, ileri gelen Romalılar, Decius, Casca, Cicero, Cassius, bir falcı ve diğerleri girer. Antonius "kutsal koşuya hazırlık olarak soyunmuştur. Marullus ile Flavius kenarda durur.

CAESAR

Calpurnia!

CASCA

Susalım hey! Caesar konuşuyor!

CAESAR

Calpurnia.

CALPURNIA

Efendim.

CAESAR

Antonius koşusunu yaparken
Sen de yoluna çık. Antonius!

ANTONIUS

Buyur, Caesar.

CAESAR

Koşu telaşıyla unutma sakın,
Calpurnia'ya da dokunacaksın.
Büyüklerimiz ne demiş: Bu kutsal koşuda
Dokunduğun her kısır kadın,
Kısırlık lanetinden kurtulacak.

ANTONIUS

Unutmam. Caesar yap desin yeter.

CAESAR

Hadi o zaman. Kuralları da ihmal etme.

FALCI

Caesar!

CAESAR

Ha? Kim bu bağırır?

CASCA

Kesin gürültüyü! Sessiz olun!

CAESAR

Kalabalıktan biri seslendi. Kim o?
Nasıl bağırdıysa, müzik sesini bile bastırdı.
Evet, kimdi o, "Caesar!" diye haykıran?
Hadi konuş! Caesar seni dinliyor.

FALCI

Mart'ın on beşinden sakın!

CAESAR

Kim bu adam?

BRUTUS

Bir falcı. "Mart'ın on beşinden sakın," diyor.

CAESAR

Getirin buraya, yüzünü göreyim.

CASSIUS

Hey, sen! Öne çık, Caesar'a dön yüzünü.

CAESAR

Pekâlâ, ne diye bağırmıştın?
Bir daha söyle şimdi.

FALCI

Mart'ın on beşinden sakın.

CAESAR

Meczupun biri bu. Bırakın gitsin. Yürüyün.
(*Borazanlar. Brutus ve Cassius dışında herkes çıkar.*)

CASSIUS

Koşuyu seyretmeye gidiyor musun?

BRUTUS

Ben mi? Hayır.

CASSIUS

Niye gitmiyorsun? Gitsene.

BRUTUS

Böyle oyunlardan hoşlanmam ben.
Antonius şevkli, cerbezeli biri.
Ben öyle değilim. Ama sen istiyorsan git.
Ben seni tutmayayım.

CASSIUS

Brutus, son zamanlarda dikkat ediyorum,
Gözlerinde eskiden gördüğüm sevgi,
O eski sıcaklık yok artık bana karşı.
Seni seven bu dosta bayağı soğuk,
Resmi davranmaya başladın.

BRUTUS

Cassius, yanlış anlama.
Zaman zaman yüzüm bulutlanıyorsa,
Sana değil kendime surat ettiğimden.
Son günlerde, bazı özel durumlar yüzünden
Kendimle pek barışık değilim;
Bunun gölgesi davranışma yansıyor.
Senin gibi yakın dostlar bundan alınmasın.
Başka şeye yormayın mesafeli tavrımı.
Zavalı Brutus kendisiyle mücadele etmekten,
Vakit bulup başkalarına sevgi gösteremiyor.

CASSIUS

O zaman çok yanlış anlamışım seni.
Önemli bazı düşüncelerimi de, bu nedenle
Bağırma gömdüm, kendime sakladım.
Pekâlâ, sana bir soru, aziz Brutus,
Kendi yüzünü görebilir misin?

BRUTUS

Tabii ki hayır Cassius.
Malum, göz kendini göremez,
Ancak, bir gereç yardımıyla, aksini görebilir.

CASSIUS

Çok doğru! İşte Brutus, yazık ki sende o yok,
Yani, iç değerini sana gösterecek bir ayna.
Roma'da nasıl bir dönemden geçtiğimiz
malum.
Nice değerli insan -tabii, ölümsüz Caesar
hariç-
Bu dönemin boyunduruğu altında inliyor.
Senin adını anıyor hepsi ve soruyorlar,
"Yüce Brutus'un gözü görmüyor mu?" diye.

BRUTUS

Başımı belaya sokmaya niyetlisin galiba;
İçimde olmayan şeyleri aratmaya çalışıyorsun
bana,
Amacın ne?

CASSIUS

Peki, aziz Brutus, dinle de anlatayım.
Sen kendini göremeyeceğine göre,
Bırak ben senin aynan olup naçizane,
Bilmediğin yönlerini göstereyim sana.
Benden şüphelenmene de gerek yok.
Ben onun bunun şakşakçısı olsam,
Ya da, her önüme gelene, yeminlerle
Dostluğumu sunup ucuzlatsam, başka.
Ama sen beni tanırsın. Nasıl biriyim ben?
Eğer insanları pohpohlayıp kucaklayan,
Sonra da onlara kara çalan biriysem;
Şölenlerde biraz içince hemen
Ayak takımıyla yüz göz olan biriysem,
Güvenmemekte haklısın bana.
(*Borazanlar, içerden sesler gelir.*)

BRUTUS

Bu bağrışma da ne?
Korkarım halk Caesar'ı kral seçti.

CASSIUS

Ya! Demek korkuyorsun.
Yani uygun bulmuyorsun.

BRUTUS

Hayır, Cassius, bulmuyorum.
Ama onu sevmediğimden değil.
Hem, niye oyalıyorsun beni burada?
Ne söylemeye çalışıyorsun bana?
Halk yararına bir şeyse,
Şerefle ölümü yan yana önüme koyar,
Gözümü kırpmadan bakarım ikisine de.
Tanrılar biliyor ki, şerefim söz konusuysa,
Ölüm korkusu vız gelir bana.

CASSIUS

Bu erdemini iyi bilirim Brutus,

Dış görünüşün kadar aşına bana.
Ben de sana şereften söz edecektim.
Bilmiyorum sen ve diğerleri
Şu yaşadığımız hayata ne diyorsunuz.
Ama ben, benden hiç farkı olmayan birinin
Boyunduruğu altında yaşamaktansa,
Hiç yaşamam daha iyi. Ben de
Caesar kadar özgür doğdum, sen de.
O nasıl beslendiyse, biz de öyle beslendik.
Kışın soğuğuna o ne kadar dayanırsa,
Biz de o kadar dayanırız. Hattâ,
Bir defasında, soğuk ve fırtınalı bir gün,
Tiber Nehri azmış, kıyılarını döverken,
Caesar bana dönüp şöyle demişti:
“Hadi Cassius, cesaretin varsa,
Şu azgın suya atlayıp karşıya yüzelim.”
Demesiyle birlikte, zırhımı filan çıkarmadan
Suya dalmam bir oldu.
Ona da, “Hadi,” dedim, “Gel bakalım.”
O da geldi. Sular çağıl çağıl akarken,
Var gücümüzle, yarışarak kulaç atıyor,
Dalgaları yara yara ilerliyorduk.
Ama tam karaya çıkacağımız sırada,
Birden Caesar’ın çığlığını duydum:
“İmdat, Cassius, batıyorum!” diye bağınıyordu.
Bunun üzerine, nasıl ulu atamız Aeneas
İhtiyar babası Anchises’i sırtına alıp
Alevler içindeki Truva’dan kurtardıysa,
Ben de gücü tükenen Caesar’ı
Tiber’in dalgaları arasından karaya çıkardım.
İşte şimdi bu adam başımıza ilah kesildi;
Cassius ise sefil bir yaratık; öyle ki,
Caesar ona dönüp şöyle bir baksa,
Eğilip selam vermek zorunda. Gene bir gün,
İspanya’da hastalanmış, ateşi çıkmıştı;
Nöbet geldiğinde tir tir titriyordu.
Evet, bu ilah titriyordu.
O ödleğ dudaklarının rengi uçmuştu.

Bir bakışı dünyayı ürküten gözlerinin
Feri kaçmıştı. Bir yandan da inliyordu.
Ağzından çıkan her sözü,
Her Romalının can kulağıyla dinleyip
Defterine not ettiği o insan
Hasta bir kız çocuğu gibi bağınyordu,
“İçecek bir şey ver bana Titinius!” diye.
Ey tanrılar! Böyle yüreksiz biri,
Şu koca âlemin başına geçsin,
Hurma yaprağını tek başına taşıyın!
Şaşmamak elde değil.
(*Borazanlar, bağışmalar.*)

BRUTUS

Gene bağışıyorlar.
Alkışlara bakılırsa Caesar’a yine
Bol bol paye yağdı anlaşılan.

CASSIUS

Tabii; adam tıpkı Rodos heykeli gibi
Almış bir kere şu ufak dünyayı
İki bacağının arasına.
Biz insancıklarsa ne yapıyoruz?
Onun azman bacakları arasında,
Şaşkın şaşkın bakmıyor, aranıp duruyoruz,
Şerefsiz mezarlarımız nerede ola ki, diye.
Bazen insan kendi kaderini kendi belirler.
Şu anda kuldan farkımız yoksa,
Kusur bizde, aziz Brutus, burçlarımızda değil.
Brutus’la Caesar’ı al:
Ne var bu “Caesar” adında?
Seninkinden daha mı etkili?
Yaz ikisini yan yana; göreceksin,
Seninki de onunki kadar güzel.
Yüksek sesle söyle bu isimleri;
Seninki de pekâlâ yakışıyor ağıza.
Tart bu iki ismi; ikisi de aynı çeker.
Cin çağır bu isimlerle; Caesar’a gelen cin,
Brutus’a da gelir. Peki, tüm ilahlar adına,
Bu bizim Caesar ne etiyle besleniyor ki,

Bu kadar semirdi? Çağımız utansın!
Ey Roma! Safkan soylu yetişmiyor senden
artık.

Büyük tufandan bu yana görülmemiş
Böyle bir dönem. Koca bir nesilden
Yalnızca bir tek büyük adam çıksın ha!
Bugüne dek Roma'dan söz edip de,
"Bu surların içinde tek bir kişi var,"
Diyen olmuş mu? Oysa şimdi bak,
Sanırsın Roma tek kişilik bir şehir!
Oysa sen de ben de duymuşuzdur
babalarımızdan:

Bir zamanlar bir başka Brutus varmış burada;
Öyle bir Brutus ki, "Roma'nın başına kral
geleceğine,
Şeytan gelsin daha iyi," demeyi bilmiş.

BRUTUS

Cassius, beni sevdiğinden şüphem yok;
Ne söylemek istediğini de tahmin ediyorum.
Hem bu konuda, hem de bugünlerde
Olan bitenler hakkında düşündüklerimi
Günü gelince anlatacağım sana.
Ama bir dost olarak senden ricam;
Beni şu anda fazla sıkıştırma.
Dediğim gibi, söylediklerini düşüneceğim.
Daha sonra ekleyeceğin bir şey olursa
Onu da dikkatle dinlerim.
Bir ara, uygun bir vakit bulur,
Bu önemli konuları konuşuruz.
O zamana kadar aziz dostum,
Şu kadarını bil yeter:
Öyle zor günler yaşıyoruz ki,
Keşke Roma'nın soylu bir evladı olacağıma
Sıradan bir köylü olsaydım, diyor Brutus.

CASSIUS

Benim naçiz sözlerim
Brutus'u böyle ateşledi ha!
İşte buna sevindim.

(Maiyetiyle birlikte Caesar girer.)

BRUTUS

Şenlik sona ermiş; Caesar dönüyor.

CASSIUS

Yanımızdan geçerlerken Casca'yı kolundan çek;
O sana, her zamanki kaba saba tavrıyla,
Bugün olan biteni anlatır.

BRUTUS

Olur, çekerim. Ama baksana, Cassius,
Caesar'ın yüzü öfkeden kızarmış;
Ötekiler de sanki azar işitmiş gibi.
Calpurnia'nın yanakları solmuş.
Cicero'nun gözleri kan çanağına dönmüş;
Capitol'de senatörlerle tartışmış gibi sanki.

CASSIUS

Casca bize her şeyi anlatır.

CAESAR

Antonius!

ANTONIUS

Evet, Caesar?

CAESAR

Biliyor musun, ben çevremde
Şişman insanlar olsun isterim;
Saçı başı düzgün, geceleri iyi uyuyan insanlar.
Şu Cassius'a bak; hiç et yok adamda;
Suratında da aç bir ifade var.
Çok düşünüyor; bu gibiler tehlikeli olur.

ANTONIUS

Korkma, Caesar, ondan zarar gelmez;
Saygın bir Romalı o; akli başında biri.

CAESAR

Keşke biraz daha dolgun olsaydı!
Aslında korktuğum filan da yok.
Ama kolay korkan biri olsaydım, herhalde
En çok bu kavruk Cassius'tan sakinindim.
Fazla okuyor; çok keskin gözlemci;
Kimin ne olduğunu gözünden anlıyor.
Mesela sen oyun seyretmekten hoşlanırsın;

O hoşlanmıyor; müzik dinlemiyor.
Nadiren gülüyor; güldüğü zaman da, sanki,
Olur olmaz her şeye güldüğü için
Kendini ayıplıyormuş, alaya alıyormuş gibi.
Rahatsız insan olur böyleleri; karşılarında
Kendilerinden yüksek birini gördükçe
Huzur bulamazlar; onun için de
Çok tehlikeli olurlar. Demek istediğim,
Kimden korkman gerektiğini bileceksin.
Kendi korkumdan söz etmiyorum ben.
Çünkü ben Caesar'ım ve Caesar kalacağım.
Şöyle sağıma geçsene, sol kulağım işitmiyor.
Hah, şimdi açıkça söyle, sen ne düşünüyorsun
Bu Cassius hakkında?
(*Caesar maiyetiyle birlikte çıkar.*)

CASCA

Niye çektin beni kolumdan?
Bir şey mi var?

BRUTUS

Evet Casca. Bugün ne oldu, anlatsana.
Caesar'ın suratı niye böyle asık?

CASCA

Niye, sen de onunla değil miydin?

BRUTUS

Onunla olsaydım sana sormazdım herhalde.

CASCA

Pekâlâ, ona bir taç sundular; ama o, şöyle
elinin tersiyle
tacı itti. Sonra halk bağırmaya başladı.

BRUTUS

Peki ikinci gürültü nedendi?

CASCA

O da aynı şeyden.

BRUTUS

Üç defa bağırdılar. Üçüncü bağırış nedendi?

CASCA

Aynı şeyden.

BRUTUS

Tacı Caesar'a üç defa sundular demek.

CASCA

Evet, tam üç defa. Ama o, üçünde de tacı alıp kenara koydu; üstelik her defasında iltimamla. Tacı her kenara koyusunda da, yanımda duran yurttaşlar bağırarak hayranlıklarını ifade ettiler.

BRUTUS

Tacı kim sundu?

CASCA

Kim olacak, Antonius.

BRUTUS

Hadi, şu iş nasıl oldu, anlativer kuzum Casca.

CASCA

Tam olarak anlatamam, mümkün değil; beni ipe çekecek olsanız yine yapamam. Aslında baştan aşağı maskaralıktı. Pek de dikkat etmedim. Marcus Antonius'un Caesar'a taç sunduğunu gördüm. Aslında taç bile değildi, defne yaprağından iğreti bir şeydi. Dediğim gibi, Caesar ilkinde tacı kenara koydu. Ama bence istiyordu. Sonra Antonius tacı gene sundu; o da gene kenara koydu. Koydu ama, bana göre parmakları zor bıraktı tacı. Sonra Antonius tacı üçüncü defa sundu; o da üçüncü defa bıraktı. O bıraktıkça, kalabalık çığlık atıyor, kaba eller alkış tutuyordu. Caesar tacı istemedi diye insanlar terli başlıklarını havaya fırlatıyor ve kokmuş nefesleriyle öyle bağırıyorlardı ki, Caesar kokudan neredeyse boğulacaktı. Sonunda aniden düşüp bayıldı da. Bana gelince, ağzımı açarsam kokuyu ben de alırım diye korkudan gülemedim.

CASSIUS

Dur bir dakika, yani Caesar bayıldı, öyle mi?

CASCA

Pazar yerinde, olduğu yere yığıldı; ağız
köpürüyor, sesi
çıkılmıyordu.

BRUTUS

Bu o kadar garip değil, onda düşme illeti var.

CASSIUS

Hayır, Caesar'da değil,
Seninle bende var düşme illeti;
Bir de dostumuz Casca'da!

CASCA

Ne demek istediğini anlamadım, ama bildiğim
şu ki,
Caesar düştü. Ayrıca, o ayak takımı da,
Caesar'ın tavnına
bakıp, hoşuna gittiğinde alkışladı, gitmediğinde
yuhladı.
Yani tıpkı tiyatrodaki oyunculara yaptıkları gibi.
Aynen
böyle yaptılar; yalanım varsa adam değilim.

BRUTUS

Peki Caesar kendine gelince ne dedi?

CASCA

Bir dakika, oraya gelme. Düşmeden önce, baktı
ki tacı reddedişi kalabalığın hoşuna gidiyor, bir
çekişte yakasını sıyırıp, "Alın, kesin," dercesine
boğazını insanlara uzattı.
Onların yerinde olsam, hemen dediğini
yapardım; yalanım varsa, dünyanın en adi
adamlarıyla cehenneme gitmeye razıyım.
Neyse, sonra düştü. Kendine geldiğinde,
"Bu arada uygunsuz bir şey yaptıysam ya da
söylediysem, lütfen rahatsızlığımı verin," dedi.
Orada duran üç-dört kadın, "Vah vah, yazıktır
sana!" diye bağırıp bütün kalpleriyle
bağışladılar onu. Ama siz onlara bakmayın;
Caesar analarını bıçaklamış olsa gene
aynı şeyi söylerlerdi.

BRUTUS

Yani oradan sıkıntılı ayrıldı, öyle mi?

CASCA

Evet.

CASSIUS

Cicero bir şey söyledi mi?

CASCA

Evet, Yunanca konuştu.

CASSIUS

Peki, ne dedi?

CASCA

Size bir şey anlatırsam, bir daha yüzünüze bakmam. Konuşmasını anlayanlar gülüşüp başlarını salladı. Ama ben bir şey anlamadım tabii. Başka haberlerim de var size:

Marullus'la Flavius ebediyen susturuldu; nedeni de,

Caesar'ın heykellerinin üstündeki örtüleri kaldırmışlar.

Hadi hoşça kalın. Başka saçmalıklar da vardı, ama şimdi aklıma gelmiyor.

CASSIUS

Bu akşam bana yemeğe gelsene, Casca.

CASCA

Gelemem, sözüm var.

CASSIUS

O zaman yarın gel.

CASCA

Olur; ben hayatta olursam, sen fikrini değiştirmezsen, yemeklerin de yenmeye değerse gelirim.

CASSIUS

Tamam, bekliyorum.

CASCA

Bekle. Hadi size iyi günler. (Çıkar.)

BRUTUS

Bu Casca'yla da konuşulmaz oldu.

Oysa okul sıralarında akli başında biriydi.

CASSIUS

Sen onun öyle göründüğüne bakma;
Yüce amaçlı, büyük bir dava olduğunda,
Yine eskisi gibidir. Aslında bu nadan tavrı
Hinzırca nüktelerine sos gibi oluyor;
Hem daha hoş geliyor söyledikleri,
Hem de kolay hazmediliyor.

BRUTUS

Evet, o da doğru. O halde,
Ben şimdi gidiyorum. Konuşmak istersen,
Yarın uğranım konuşuruz; ya da,
İyisi mi sen bana gel; bekliyorum.

CASSIUS

Olur, gelirim. Bu arada, söylediklerimi düşün.
(Brutus çıkar.)

Evet Brutus, sen şerefli birisin.

Ama görüyorum ki, o asil karakterini işleyip
Ona bambaşka bir biçim vermek mümkün.
Bu yüzden soylu beyinler hep bir arada olmalı.
Ne kadar sağlam karakterli olursa olsun,
Ayartılamayacak insan var mı şu dünyada?
Caesar'ın bana garezi var, ama Brutus'u
seviyor.

Şimdi Brutus'la yer değişseydik;

Ben onun yerinde olsaydım, o benim yerimde,
O beni bu kadar etkileyemezdi.

Bu gece, yurttaşların ağzından,
Her biri farklı el yazısıyla, notlar yazıp
Brutus'un penceresinden içeri atacağım.

Her notta aynı şey yazacak: Brutus'un
Roma için ne kadar değerli olduğu.

Tabii, Caesar'ın ihtirasına da değinecek bu
notlar.

Artık Caesar oturduğu yere sıkı yapışsın;
Çünkü, işler daha da sarpa sarmadan,
Onu iyice bir silkeleme vakti geldi. (Çıkar.)

Üçüncü Sahne

Roma da bir cadde. Gökgürüküsü ve şimşek. Ayrı kapılardan Casca ile Cicero girer.

CICERO

İyi akşamlar Casca. Caesar'la evine kadar gittin mi? Ne o, nefes nefese kalmışsın? Bir tuhaf bakıyorsun.

CASCA

Niye? Sen etkilenmedin mi? Bütün dünya sarsılıyor; Sanki temeli sağlam değilmiş gibi. O Cicero! Ben ne fırtınalar gördüm! Uğuldayan rüzgârlar, Azman meşeleri boydan boya yarıyordu. Azgın okyanus öfkeyle kabarıyor, Köpükleri kara bulutlara erişiyordu. Ama bu geceye kadar, hayatımda Ateş fırlatan fırtınaya rastlamadım. Bence ya göklerde iç savaş var, Ya da dünya öyle kızdırdı ki tanrıları, Yukarıdan bela yağdırıyorlar tepemize.

CICERO

Ne oldu? Çok acayip bir şey gördün galiba.

CASCA

Sıradan bir köle, görsen tanırırsın, Elini havaya kaldırdı ve kaldırmasıyla, Yirmi meşale birden yakılmış gibi Tutuşup alev alması bir oldu elinin. Öte yandan da, ateşi hissetmemişti eli, Yanmamıştı yani. Dahası var -ki, o andan beri kılıcımı kınına koymadım- Capitol yakınında karşıma bir aslan çıktı; Bana şöyle bir bakıp başını çevirdi gitti. Ayrıca, yüze yakın kadın orada toplanmış,

Korkudan yüzleri allak bullak, yemin ediyorlardı,
Caddelerde alev alev yanan adamlar dolaşiyor,
diye.

Dün de gece kuşu baykuş, gün ortasında,
Pazar yerine tünemiş, huu huu diye ötüyor,
Çıglıklar atıyordu. Bunca acayıplık bir araya gelince,

“Olur böyle şeyler, bir açıklaması vardır,”
Diyemezsin artık. Bence bunlar işaret;
Tepemizde bir uğursuzluk dolaşiyor.

CICERO

Haklısın, tuhaf günler yaşıyoruz.
Ama bazen de insanların, olayları saptırıp
Kendilerine göre yorumladığı oluyor.
Caesar Capitol'e geliyor mu yarın?

CASCA

Evet, geliyor. Antonius'a öyle demiş,
Sana da iletmesini söylemiş.

CICERO

Hadi o zaman iyi geceler Casca.
Bu havada dışarda durulmaz.

CASCA

iyi geceler Cicero. (*Cicero çıkar.*)
(*Ceketinin önü açık, Cassius girer.*)

CASSIUS

Kim var orada?

CASCA

Bir Romalı.

CASSIUS

Bu ses Casca'nın sesi.

CASCA

Sende de iyi kulak varmış Cassius. Ne gece,
değil mi!

CASSIUS

Dürüst insanlar için çok güzel bir gece.

CASCA

Hayret, şu korkunçluğuna bak göklerin!

Kimin aklına, hayaline gelirdi bu?

CASSIUS

Yeryüzünün kusur dolu olduğunu bilenlerin.
Ben şahsen, bu dehşet dolu geceye aldırmadan,
Gördüğün gibi, bağrım yıldırımlara açık,
Dolaştım sokaklarda; çatal şimşek nerede
çakıp
Gökleri yardıysa, gidip tam yoluna dikildim.

CASCA

İyi de, niye? Ne demeye böyle densizlik ettin
göklere?
Yüce ilahlar niye gönderir bu korkunç
habercileri?
Bize gözdağı olsun diye. O zaman,
Biz insanlara titreyip sinmek düşer.

CASSIUS

Senin kafan çalışmıyor Casca.
Gerçek Romalımn yaşam kıvılcımları yok
sende.
Varsa da, kullanmıyorsun.
Gökyüzünün biraz heyheyleri tuttu mu,
Hemen rengin soluyor, boş boş bakıyorsun;
Ürküveriyorsun, ağzın açık kalıyor
şaşkınlıktan.
Hiç aklına gelmiyor oturup düşünmek;
Bütün bunların gerçek nedeni ne acaba, diye.
Nedir bu ateşler, kayıp geçen hayaletler;
Neden huyu değişir kuşların, hayvanların;
İhtiyarlar, meczuplar, çocuklar niye ansızın
Kehanette bulunmaya başlar?
Neden değişir, acayipleşir, acaba,
Her şeyin normal düzeni, doğası, temel
özelliği?
Biraz düşünürsen anlarsın nedenini:
Gökler her şeyi niye çarpıtıyor?
Yapılan işlerden hoşlanmıyorlar da ondan.
Yani, birtakım kötü şeyler dönüyor;
İlahlar da bu işaretleri kullanıyor,

İnsanlara korku salmak, gözdağı vermek için.
Bak, şimdi sana birinden söz edeyim:
Tıpkı bu dehşet dolu geceye benziyor;
O da gümbürdüyor, çakıyor, mezarları açıyor,
Capitol'de aslanlar gibi kükrüyor.
Kişisel becerilerine bakarsan,
Senden benden güçlü değil; ama her nasılsa,
Başımıza gelen bu tuhaf olaylar gibi,
Korkunç, ürkütücü boyutlara ulaşmış biri.

CASCA

Caesar'ı kastediyorsun, değil mi?

CASSIUS

Her kimse. Şu işe bak! Aslında,
Roma insanı görünüşte değişmemiş;
Atalarından farklı değil sanki;
Kasları da aynı, organları da.
Ama yazık ki, beyin aynı beyin değil;
Babalarımızın beyni ölmüş;
Analarımızın ruhu yönetiyor bizi.
Katlandığımız boyunduruğa,
Çektiğimiz eziyete bakarsan,
Kadından farkımız kalmamış belli ki.

CASCA

Evet, duyduğuma göre, senatörler yarın
Caesar'ı kral ilan edeceklermiş. O zaman
Tacını her yerde takacak, denizde, karada,
Her yerde; bir tek burası, italya hariç.

CASSIUS (*Hançerini çeker.*)

Öyleyse bu hançerin de
Nereye gireceği belli oldu artık.
Cassius'u kulluktan Cassius kurtaracak.
Ey İlahlar! (*Hançerini kaldırır.*) İşte güçsüzlere
Bununla güç veriyorsunuz;
Bununla deviriyorsunuz zorbaları.
Kişi azmetti mi, hiçbir şey tutamaz onu;
Ne taştan kaleler, ne tunçtan surlar,
Ne havasız zindanlar, ne demirden halkalar.
Çünkü can dediğin bir kere bezmeyegörsün

Bu dünyanın çilesinden; hiç tınmadan
Kendi varlığına da son verir.
Benim gibi, dünya âlem de biliyor ki,
Zorbalığın yükü ağır geldi mi,
Hiç bakmam, silker atarım sırtımdan.
(Aralıklı gökgürültüsü.)

CASCA

Ben de atarım. Kölelikten kurtulmak
Kölenin kendi elindedir.

CASSIUS

O zaman bu Caesar zorbası niye hâlâ
başımızda?
Zavallı adam! Aslında o da istemez kurt olsun;
Ama bakıyor ki Romalı koyun, çaresi
kalmıyor.
Romalı geyik olmasa, o da aslan olmazdı.
En büyük ateşler saman çöpüyle yakılır.
Ne çöplükmüş şu Roma, ne süprüntü,
döküntüymüş ki,
Caesar gibi adi birini aydınlatacak ateşi
Tutuşturmaktan başka işe yaramaz olmuş.
Her neyse, bak derdim bana neler söyletti!
Ama kimbilir, belki de bunları
Gönüllü bir köleye söylüyorum.
Eğer öyleyse herhalde hesabını da veririm.
Ama olsun, ben hazırım, başıma gelecekler de
Umurumda değil.

CASCA

Cassius, karşıdaki adam Casca, bu gibi
sözleri
Hafife alıp zevzeklik edecek biri değil.
Ver şu elini sıkayım. Bence hiç durma,
Derhal harekete geç, taraftar topla.
Bu haksızlıklara karşı ben sonuna kadar
yanındayım.

CASSIUS

Pekâlâ, anlaştık. O zaman bil ki Casca,
Şerefli bir dava uğruna tehlikeye atılmaya

hazır

Sağduyulu Romalılar var. Şu anda hepsi

Pompeius tiyatrosunun girişinde

Beni bekliyor. Ne korkunç gece!

Caddelerde kimse kalmadı. Gökyüzüne gelince,

O da tıpkı planladığımız işe benziyor:

Kanlı, alev alev ve dehşet verici.

(*Cinna girer.*)

CASCA

Bir yere gizlen istersen.

Buraya doğru telaşla biri geliyor.

CASSIUS

Cinna o gelen. Yürüyüşünden tanıdım.

Yabancı değil, bir dost.

(*Cinna'ya*) Cinna, bu ne telaş, nereye böyle?

CINNA

Seni arıyordum. Bu kim? Metellus Cimber mi?

CASSIUS

Hayır, Casca; o da bize katıldı.

Diğerleri beni bekliyor, değil mi?

CINNA

Casca'nın bize katıldığına memnun oldum.

Ne berbat gece! Bizimkilerden birkaçı

Tuhaf şeyler görmüş.

CASSIUS

Beni bekliyorlar mı, söylesene!

CINNA

Evet, evet, bekliyorlar. Ah Cassius, keşke

Yüce Brutus'u da çekebilseydin yanımıza!

CASSIUS

Hiç merak etme aziz Cinna. Al şu kâğıdı,

Brutus'un göreceği şekilde,

Praetor kürsüsüne koy.

Şunu da penceresinden içeri at. Bu kâğıdı,

Brutus'un atasının heykeline mumla ilişdir.

Sonra Pompeius tiyatrosuna dön.

Biz orada olacağız. Decius Brutus'la

Trebonius da orada mı?

CINNA

Evet, Metellus Cimber'den başka herkes.
O da sizin eve, seni aramaya gitti.
O zaman ben hemen gidip, dediğin gibi
Bu kâğıtları yerlerine dağıtayım.

CASSIUS

Unutma, o iş bittikten sonra
Pompeius tiyatrosuna gel. (*Cinna çıkar.*)
Hadi gel, Casca, gün doğmadan
Gidip Brutus'u evinde görelim.
Brutus'un üçte biri şimdiden bizim.
Onunla konuştuktan sonra tamamı bizim
olacak.

CASCA

Halkın gönlünde Brutus'un yeri çok yüksek.
Biz yaparsak suç sayılacak şey,
Onun desteğini alırsak,
Tılsımlı bir simya olayı gibi, Haklı ve değerli
bir işe dönüşür.

CASSIUS

Haklısın; Brutus'un kişiliğini ve itibarını,
Ona neden çok ihtiyaç duyduğumuzu
Pek güzel anlamışsın. Hadi şimdi gidelim.
Vakit gece yansını geçti; gün doğmadan
Onu uyandırıp bizden yana çekmeliyiz.
(*Çıkarlar.*)

İKİNCİ PERDE

Birinci Sahne

Roma. Brutus'un evinin bahçesi. Brutus.

BRUTUS

Lucius hey! Şafak sökecek gibi mi?
Gökteki yıldızları göremeyince bilemiyorum.
Lucius, neredesin? Uyudu mu tam uyuyor.
Keşke ben de böyle uyuyabilsem.
Hadisene Lucius, geliyor musun?
Hadi artık, uyan be! Hey, Lucius!
(*Lucius girer.*)

LUCIUS

Beni mi istediniz efendim?

BRUTUS

Çalışma odama bir mum götür.
Yaktıktan sonra da gel bana haber ver.

LUCIUS

Peki efendim. (*Çıkar.*)

BRUTUS

Tek çare bu, Caesar'ın ölecek.
Aslında, ona kişisel bir düşmanlığım yok.
Ama önemli olan halkın çıkarı.
Taç giydikten sonra kişiliği değişecek mi?
Mesele burada. Gün ışıdı mı,
Yılan deliğinden çıkar; o zaman
Bastığın yere dikkat edeceksin.
Taç giyecek... O zaman...
Zehrini biz sağlıyoruz yani,
Günü geldiğinde başımıza bela olsun diye.
Baştaki insandan ne zaman korkulur?
Elindeki gücü insafsızca kullandığı zaman.
Aslında, görebildiğim kadarıyla,
Caesar bugüne kadar pek de
Aklından çok duygularıyla davranmış değil.

Öte yandan, malum, hırslı insan için
Tevazu bir basamaktır; ona basa basa tırmanır
yukarı
Ve bir kere en tepeye ulaşmayagörsün;
Anında sırt çevirir kullandığı merdivene,
Kendini tepeye ulaştıran basamakları hor
görür;
Gözlerini bulutlara diker artık.
Caesar'm da yapacağı bu değil mi?
Önlemenin yolu, onu durdurmak.
Bugün için yeterli gerekçe yok gibi,
Ama tedbir almazsak iş işten geçebilir;
Çok kötü işlere kalkışabilir Caesar.
Henüz yumurtadan çıkmamış bir yılan yani.
Kabuk yarıp içinden çıktığında,
Tehlikeli olmaması imkânsız. O halde,
En iyisi kabuğundayken öldürmek.
(*Lucius girer.*)

LUCIUS

Mum odanızda yanıyor efendim.
Pencere kenarında çakmaktaşı ararken
Şu mühürlü kâğıdı buldum.
Ben yatmaya giderken kesinlikle orada yoktu.

BRUTUS

Hadi sen yatağına dön; daha gün ağarmadı.
Yarın Mart'ın on beşi değil mi evlat?

LUCIUS

Bilmiyorum efendim.

BRUTUS

Git takvime bak ve bana söyle.

LUCIUS

Peki efendim. (*Çıkar.*)

BRUTUS

Gökte akan yıldızlar öyle ışık saçıyor ki,
Yeterince aydınlanıyor burası.

(*Mektubu açar ve okur.*)

*Brutus, uyumayı bırak; uyan ve kendinle yüzleş.
Neden Roma, v.s. ... Konuş! Vur! Düzelt!*

“Brutus, uyumayı bırak; uyan!”

Bu mesajlar daha önce de atılmıştı odama;
Ben de alıp okumuştum.

“Neden Roma, v.s. ...” Sonunu tahmin edeyim:
Neden Roma tek bir adamın önünde eğilsin?
Roma eğilecek ha! Bir zamanlar,
Tarquin kral ilan edildiğinde,
Atalarım o zorbayı sürüp atmışlardı Roma’dan.
“Konuş, vur, düzelt!”

Konuş ve vur diye yalvarıyorlar bana.
O zaman, Ey Roma! Söz veriyorum;
Eğer sonunda her şey düzelecekse,
Brutus elinden geleni esirgemeyecek bu
uğurda.

(*Lucius girer.*)

LUCIUS

Efendim, Mart’ın on beşiymiş bugün.
(*Kapı vurulur.*)

BRUTUS

Pekâlâ. Kapı vuruluyor; bak bakalım. (*Lucius çıkar.*)

Cassius beni Caesar’a karşı kıskırttığından beri
Hiç uyku uyumadım. Yaman bir işi
Tasarlamayla uygulama arasındaki süre
Korkunç bir kâbus, azap dolu bir rüya.
Bu sürede insanın ruhuyla fani bedeni
Durmaksızın tartışırlar konuyu.
Bu tartışma boyunca insan,
Tıpkı küçük bir ülke gibi,
Tam bir iç savaş durumu yaşar.
(*Lucius girer.*)

LUCIUS

Efendim, enişteniz Cassius kapıda, sizi görmek
istiyor.

BRUTUS

Yalnız mı?

LUCIUS

Hayır efendim, başkaları da var yanında.

BRUTUS

Senin tanıdığın birileri mi?

LUCIUS

Hayır efendim. Şapkalarını kulaklarına
indirmişler;
Yakalarını da kaldırıp yüzlerinin yansını
örtmüşler.

Onun için hiçbirini tanıyamadım.

BRUTUS

Peki, bırak gelsinler. (*Lucius çıkar.*)
Hizipçiler bunlar. Hey gidi komplo!
Ne de utangaçmışsın meğer! İyi de,
Korkunç yüzünü, kötülüğün kol gezdiği
Karanlık gecede bile gösteremezken,
Gündüz gözü o hain suratı gizleyecek
Karanlık mağarayı nerede bulacaksın?
iyisi mi hiç arama, ey komplo!
Gülücükler, şirinlikler arkasına gizlen.
Sakın doğal halinle dolaşayım deme etrafta,
Yoksa, ne kadar loş ve karanlık olsa da,
Erebus bile yetmez seni gizlemeye.
(*Komplocular: Cassius, Casca, Decius, Cinna,
Metellus Cimber ve
Trebonius, yüzleri yarı örtülü halde girerler.*)

CASSIUS

Galiba fazla erken davrandık.
Günaydın Brutus. Rahatsız etmiyoruz ya.

BRUTUS

Bir saat önce kalktım. Bütün gece de
uyumadım.
Yanıdaki bu insanları tanıyor muyum?

CASSIUS

Evet, hepsini. Hepsi de seni sayan insanlar
Ve dilerler ki, Roma'nın soylu insanları
Seni nasıl görüyorsa, sen de kendini öyle gör.
İşte bu Trebonius.

BRUTUS

Hoş geldi.

CASSIUS

Bu, Decius Brutus.

BRUTUS

O da hoş geldi.

CASSIUS

Bu Casca; bu Cinna, bu da Metellus Cimber.

BRUTUS

Hepsi hoş geldi.

Bütün gece uykusuz kalmışsınız anlaşılır.

Neden? Nedir sizi rahatsız eden?

CASSIUS

Biraz konuşabilir miyiz sizinle?

(Cassius'la Brutus kenara çekilir ve fısıltıyla konuşurlar.)

DECIUS

Şu taraf doğu. Gün o taraftan ağarıyor, değil mi?

CASCA

Hayır.

CINNA

Kusura bakmayın bayım ama, evet.

Bakın, bulutların çevresi ağardı,

Yaklaşan günün habercisi bu.

CASCA

Hayır, ikiniz de yanılıyorsunuz. Bakın neden:

(Kılıcıyla gösterir.)

Güneş şuradan doğuyor,

Yani güneye yakın bir yerden;

Mevsimin henüz başındayız çünkü.

İki ay sonra daha kuzeyden gönderecek

alevini.

Demek ki, doğu da tam şu yönde, Capitol'e doğru.

(Kılıcıyla gösterir.)

(Brutus ile Cassius ötekilerin yanına döner.)

BRUTUS

Hepiniz uzatın ellerinizi bana, tek tek.

(Brutus hepsinin elini sıkar.)

CASSIUS

Şimdi hep birlikte and içelim.

BRUTUS

Hayır, and içmek yok.

Eğer her birimizin yüzündeki ifade,
Ruhumuzun çektiği eziyet,
Bu haksızlık ve yolsuzluk düzeni,
Yeterince güçlü gerekçe değilse,
Herkes rahat yatağına dönsün daha iyi.

Bize tepeden bakan zorbalar da

Varsın devam etsin, kura çeker gibi

Tek tek seçmeye kurbanlarını.

Yok eğer bu gerekçelerin alevi,

Benim düşündüğüm kadar güçlüyse;

Korkakların bile kanını tutuşturmaya,

Kadınların eriyen yüreğini kızdırıp

Saf çeliğe döndürmeye yeterse, o zaman,

Davamızdan öte dürtüye gerek var mı,

Bizi mahmuzlayıp kızıştırırsın diye?

Hepimiz sır tutmayı bilen insanlarız.

Romalı sözü verdikten sonra

Hangimiz geri döner? O halde,

Senede ne gerek var? Şerefli insanlar,

Şerefli insanlara, "Bu uğurda ölmek var,

Dönmek yok," dedikten sonra,

Üste bir de and içmenin anlamı ne?

Rahiplerle korkaklar için andı;

Sahtekârlar, içi geçmiş pimpirikler;

Ezayı, cefayı kanıksamış insanlar için;

Karanlık davalar peşinde koşan,

Güvenilmez insanlar için. Oysa bizim

Gerekçemiz de belli, eylemimiz de.

Onun için, and içmekten söz edip de,

Leke sürmeyin hayırlı davamıza

Ve karşı konulmaz irademize.

Ama aramızdan biri çıkar da,

Verdiği sözün harfinden bile dönecek olursa,

Bedenindeki kanın her zerresi bozuk demektir.

CASSIUS

Peki, Cicero ne olacak?
Onu da bir yoklayalım mı?
Bence bize çok güç katar.

CASCA

Evet, onu dışarıda bırakamayız.

CINNA

Doğru, bu çok önemli.

METELLUS

Evet evet, onu da alalım yanımıza;
Gümüşi ak saçları iyi iz bırakır,
Güven verir insanlara; karar verirken
Ona akıl danıştığımızı sanırlar.
Onun ağırbaşlı tavrının ardında
Bizim gençliğimiz, hırçınlığımız göze batmaz.

BRUTUS

Yo hayır, onu unutun. Sakın ona açılmayalım.
Başkasının başlattığı hiçbir işe sarılmaz o.

CASSIUS

Pekâlâ, o kalıyor.

CASCA

Anlaşıldı. Cicero uygun değil.

DECIUS

Peki, Caesar'dan başka kimseye
dokunulmayacak mı?

CASSIUS

İyi bir nokta Decius. Bana sorarsanız,
Caesar'ı öldürdükten sonra
Başgözdesi Marcus Antonius'u
Sağ bırakmak doğru olmaz. Biliyorsunuz,
Antonius çok kurnaz ve düzenbaz biridir;
Tüm bilgi ve becerisini bize karşı kullanırsa,
Epeyce canımızı sıkabilir. Tek yol,
Antonius'la Caesar'ı birlikte öldürmek.

BRUTUS

Hayır Cassius, başı kestikten sonra
Bedeni doğramaya gerek yok. Aksi halde
Yaptığımız iş fazla kanlı görünür.

Sanki garezimizden öldürmüşüz, sonra da
Hırsımızı alamamışız gibi olur.
Antonius sadece Caesar'ın bir uzvu.
Adağımızı yerine getirelim yeter,
Ayrıca kasaplığa gerek yok.
Biz Caesar'ın ruhuna karşı çıkıyoruz;
İnsanların ruhunda ise kan olmaz.
Keşke ruhunu ele geçirebilseydik de,
Bedenini doğramak zorunda kalmasaydık!
Yazık ki Caesar'ın kanı akacak. Yine de,
Aziz dostlar, elimizi sakınmayalım ama,
Hınçla da öldürmeyelim onu;
Tanrılara yiyecek sunar gibi keselim,
Köpeklere leş atar gibi doğramayalım.
Kurnaz efendi, uşağını kızıştırıp,
O hırsıyla işleri yaptırdıktan sonra
Sözümüne nasıl paylarsa onu,
Bizim yüreklerimiz de tıpkı öyle,
Kızıştırsın duygularımızı. Böylece,
Yaptığımız işin hainlik değil
Zorunluluk olduğu ortaya çıkar.
Halk bunu anlayınca, bizi katil değil
Kurtarıcı olarak görecektir.
Marcus Antonius'a gelince, merak etmeyin.
Caesar'ın kellesi gittikten sonra
Kolu ne yapabilirse,
Antonius'un da yapacağı odur.

CASSIUS

Gene de beni ürkütüyor.
Caesar'a o kadar derinden bağlı ki!

BRUTUS

Dedim ya, aziz Cassius, sen onu düşünme.
Caesar'ı o kadar seviyorsa,
Zararı kendine olur, yani
Bunalıma girer ve Caesar uğruna ölür.
Bunu da yapacağını sanmam.
Malum, spora, hızlı yaşamaya,
İnsan içine karışmaya meraklı

TREBONIUS

Bence de gerek yok ondan korkmaya.
Öldürmeyelim; bırakalım yaşasın;
Gün gelir bakarsınız o da güler bu işe.
(Saat çalar.)

BRUTUS

Susalım! Vuruşları sayın.

CASSIUS

Saat üçü vurdu.

TREBONIUS

Aynılma vakti geldi.

CASSIUS

Ama bakalım Caesar bugün halk içine çıkacak mı;
Bu hâlâ belli değil. Son zamanlarda
Uğura, fala çok inanır olmuş. Oysa eskiden
Hurafe, rüya, kehanet gibi şeyleri ciddiye almazdı.
Hele bir de şu sıra yaşadığımız tuhaflıklardan,
Bu geceki korkunç olaylardan etkilendiyse,
Falcıların da dinleyip,
Capitol'e gitmekten vazgeçebilir.

DECIUS

Hiç merak etmeyin. Caesar'ın karan buysa,
Ben onu ikna ederim. Bazı konular var;
Ne zaman açsam çok hoşuna gidiyor.
Mesela, "Hangi hayvanı nasıl faka bastırırsın?"
Diye sorup, "Tekboynuzu ağaca foslatırsın;
Ayıyı aynayla avlarsın, fili hendekle, aslanı ağla,
İnsanı da iltifatla," cevabını verdikten sonra,
"Ama siz iltifattan hoşlanmazsınız," dediğimde,
"Evet, hoşlanmam," diyor.
Ama bir yandan da bayılıyor bu iltifata.
Siz onu bana bırakın, üzerinde çalışayım;
Kısa sürede yola getirir, Capitol'e gönderirim.

CASSIUS

Tamam; orada hep birlikte işini görürüz.

BRUTUS

En geç saat sekizde; uygun mu?

CINNA

Uygun; en geç. (*yanındakilere*)

Herkes orada olsun.

METELLUS

Caius Ligarius'un da Caesar'a hıncı var.

Pompeius hakkında iyi konuştu diye

Caesar'dan azar işitmiş. Onun adı

Kimsenin aklına gelmemiş galiba?

BRUTUS

O zaman, aziz Metellus,

Sen onun evine bir uğra bakalım.

Beni sever; ona epey iyiliğim dokundu.

Onu bana gönder yeter; ben kandırım.

CASSIUS

Sabah olmak üzere. Biz ayrılalım Brutus.

Dostlar, hadi dağılın. Ancak, herkes

Burada söylediği sözü hatırlasın

Ve gerçek bir Romalı gibi davransın.

BRUTUS

Ayrıca, neşeli ve keyifli görünün.

Yüz ifadenize dikkat edin; sizi ele vermesin.

Romalı aktörler gibi yapın; gergin olmayın,

Rahat ve vakur olun. Hadi şimdi

Hepinize iyi günler. (*Brutus dışında herkes çıkar.*)

Hey evlat! Lucius! Kimbilir kaçınıcı
uykusunda!

Her neyse. Uyku bal damlasıdır, tadını çıkar.

İnsanın kafasında dert tasa yoksa,

Ne hayalet rahatsız eder onu ne hayaller.

Onun için böyle deliksiz uyuyabiliyorsun.

(*Portia girer.*)

PORTIA

Brutus! Efendim!

BRUTUS

Portia! Ne var, ne oldu? Niye erken kalktın?

Bu zayıf halinle, sabah serinliğinde dışarı çıkmak

Hiç iyi gelmez sağlığına.

PORTIA

Seninkine de gelmez. Baktım, yatakta yoksun. Dün akşam da huzursuzdun.

Yemek sırasında, aniden kalkıp Kollarını göğsünde kavuşturdu; düşünceli bir halde,

Söylene söylene dolaşmaya başladın.

“Ne var, ne oluyor,” diye sordum, Cevap vermeden dik dik baktın bana.

Ben yine sorunca, kafanı kaşıyıp, Aksi aksi ayaklarını yere vurdun.

Ne kadar ısrar ettimse de cevap vermedin.

Sonra da sinirli bir el işaretiyle,

“Odadan çık,” dedin bana. Ben de çıktım.

Her an patlayacak gibiydin; onun için, Fazla zorlamak istemedim sabrını.

“Bu geçici bir nöbet herhalde,” dedim,

Zaman zaman herkesin başına gelebilir.

Ama artık yemekten içmekten kesildin;

Ne konuşuyor, ne uyuyorsun.

Belli ki zihnin allak bullak. Yani,

Bedenin de zihnin kadar etkilenmiş olsa

Neredeyse tanıyamayacağım seni.

Kuzum efendim, nedir seni böyle üzen,

Söylesene!

BRUTUS

Biraz rahatsızım, hepsi bu.

PORTIA

Ama benim bildiğim Brutus akıllıdır;

Hasta olduğunda iyileşmek için ilaç alır.

BRUTUS

Alıyorum, alıyorum. Hadi canım, sen yatağına dön.

PORTIA

Madem Brutus hasta, sabah serinliğinde,

Yaka bağır açık, ıslak havayı niye soluyor?
Madem Brutus hasta, geceleri niye
Sıcak yatağından kaçıp karanlığın kirli,
Sağlıksız, uğursuz havasına çıkıyor;
Bile bile hastalığına hastalık katıyor?
Yo, hayır benim sevgili Brutusum,
Canını sıkan büyük bir derdin var senin.
Bu evde benim de bir yerim varsa,
Bunu bilmek hakkım. (*Diz çöker.*)
İşte, diz çöküp yalvanyorum,
Bir zamanlar çok övülen güzelliğim adına,
Bana ettiğin tüm aşk yeminleri adına;
En önemlisi, ikimizi birleştirip
Karı koca yapan o büyük yemin adına,
Lütfen, seninle özdeş olan bana,
Senin öbür yarın olan bana söyle,
Niye bu kadar dertlisin bu gece?
Seninle konuşmaya gelen o adamlar kim?
Yedi-sekiz kişiydiler, değil mi?
Gece karanlığından bile gizliyorlardı yüzlerini.

BRUTUS

Lütfen diz çökme, benim zarif Portiam.

PORTIA

Sen de zarif Brutus olsaydın,
Gerek kalmazdı diz çökmeme. Söyle bana
Evlilik bağında sır paylaşma yok mu?
Ben senim, ama bir yere kadar, öyle mi?
Belli sınırlar içinde yani;
Yemeklerde sana eşlik etmek için,
Yatağına paylaşmak, ara sıra da
Seninle konuşmak için yanındayım.
Senin ihtiyaçlarından oluşan bölgenin
Kenar mahallelerinde oturuyorum herhalde.
Eğer hepsi buysa, o zaman
Brutus'un karısı değil Portia, kapatması.

BRUTUS

Sen benim gerçek ve asil karımsın;
Kaygılı yüreğimin damarlarındaki

Kan kadar değerlisin.

PORTIA

Söylediğin doğru olsaydı,
Bu sırrı benden gizlemezdin.
Evet, ben kadın olmaya kadınıam,
Ama sıradan bir kadın değil,
Yüce Brutus'un kendine eş seçtiği kadınıam.
Evet, ben kadınıam, ama şanlı bir kadın,
Cato'nun kızı. Böyle bir babası,
Böyle bir kocası varsa, o kadın
Hemcinsleriyle aynı mı sence?
Sırrın neyse söyle bana; merak etme,
Kimseye açıklamam. Metanetim sınanmıştır:
Ben kalçamdan, işte şuramdan
Kendi kendini yaralamış biriyim.
Ona dayandıktan sonra,
Kocamın sırrına mı dayanamayacağım?

BRUTUS

Yüce ilahlar! Yardım edin de
Bu asil kadına layık olayım!
(Kapı vurulur.)
Dur, dinle! Kapı vuruluyor.
Portia, sen lütfen içeri geç. Birazdan,
Yüreğimin sırlarını paylaşacağım seninle.
Her şeyi anlatacağım;
Neden dertli göründüğümü de.
Hadi şimdi, hemen git. (Portia çıkar.)
(Lucius ile başı bezle bağlı Ligarius girer.)
Lucius, kimdi kapıyı vuran?

LUCIUS

Bu hasta adam sizinle konuşmak istiyor.

BRUTUS

Caius Ligarius, Metellus'un bahsettiği kişi.
Peki evlat, sen gidebilirsin. (Lucius çıkar.)
Caius Ligarius, nasılsın?

LIGARIUS

Sesi zor çıkan birinden iyi sabahlar.

BRUTUS

Ah yiğit Caius, tam seçmişsin
Başına bez bağlayacak zamanı!
Şu sıra hastalanacak ne vardı?

LIGARIUS

Brutus için yapabileceğim şerefli bir iş varsa,
Hasta filan değilim ben.

BRUTUS

Evet, Ligarius, böyle bir iş var;
Yeter ki sende de bu işi dinleyecek
Sağlıklı kulak olsun.

LIGARIUS

Roma'nın taptığı tüm tanrılar adına,
İşte hastalığımı fırlatıp atıyorum.
(Başındaki bezi çekip atar.)

Sen Roma'nın canısın! Şerefli kasıklardan
türemiş

Mert evladısın! Tıpkı bir cinci gibi,
Benim ölgün ruhuma yeniden can verdin!
Koş de koşayım, var gücümle boğuşayım,
Olmazı oldurayım! Ne yapacağız, söyle!

BRUTUS

Bazı hastalara sağlık getireceğiz.

LIGARIUS

Bazı sağlamları da hasta edeceğiz, değil mi?

BRUTUS

Bu da kaçınılmaz.
Hadi şimdi hedefimize yollanalım,
işin içyüzünü yolda anlatırım.

LIGARIUS

Öne düş o zaman.
Yeniden ateşlenen yüreğimle peşindeyim.
Bana ne iş düşecek bilmiyorum. Ama,
Brutus öncülük ediyorsa bana yeter.

BRUTUS

Hadi gel o zaman. (Çıkarlar.)

İkinci Sahne

*Caesar'ın evi. Gökürültüsü ve şimşek.
Üzerinde bir sabahlıkla Caesar.*

CAESAR

Ne yer huzur buldu ne gök bu gece.
Calpurnia uykusunda üç kere çığlık attı:
“İmdat! Hey! Caesar'ı katlediyorlar!” diye.
Kim var orada?
(*Bir Hizmetkâr girer.*)

HİZMETKÂR

Buyrun efendim.

CAESAR

Git rahiplere söyle,
Hemen bir kurban kessinler;
Sonra gel bana sonucu bildir.

HİZMETKÂR

Peki efendim. (*Çıkar.*)
(*Calpurnia girer.*)

CALPURNIA

Ne o Caesar, dışarı çıkmaya niyetlisin galiba.
Bugün evden dışarı adım atamazsın.

CAESAR

Caesar dışarı çıkacak.
Merak etme, bana tehdit savurup duranlar,
Hep sırtımı döndüğümde ortaya çıkıyor.
Caesar'ın yüzünü gördükleri anda
Yok oluyor hepsi.

CALPURNIA

Caesar, ben kehanete hiç inanmazdım,
Ama olup bitenler beni korkutuyor.
Bizim görüp duyduklarımızdan başka,
Gece bekçisi, korkunç şeyler görmüş, diyorlar.
Dişi bir aslan cadde ortasında doğurmuş;
Mezarlar yarılmış, cesetler dışarı vurmuş;

Bulutların üstünde, gözü dönmüş,
Azgın cengâverler, savaş düzeninde
dövüşürken,
Akan kan Capitol'ün tepesine yağmış.
Kopan patırtıdan yer gök inliyormuş.
Atlar kişnemeye, ölüm döşegindeki insanlar
İnemeye başlamış; hortlaklar yollara uğramış,
Ciyak ciyak bağışıyormuş. O, Caesar!
Çok acayip şeyler bunlar, korkutuyor beni.

CAESAR

Yüce tanrılar ne yazdıysa o olur. Onun için,
Caesar dışarı çıkacak. Bütün bunlar,
Yalnız Caesar için değil, herkes için geçerli.

CALPURNIA

Evet de, garip ölünce kuyruklu yıldız
görünmez,
Ama hükümdar ölürse yer gök yerinden
oynar.

CAESAR

Korkaklar, ölmeden önce defalarca ölür;
Cesur insan ölümü bir kere tadar.
Hayatta en tuhafıma giden şeylerden biri de,
insanoğlunun ölümden korkması.
Oysa ölüm kaçınılmaz son,
Geldiği zaman gelmiş olacak.
(*Hizmetkâr girer.*)

CAESAR

Ne diyor kâhinler?

HİZMETKÂR

Bugün yerinden kımıldamasın, diyorlar sizin
için.
Kurbanı kesip içini açtıklarında,
Yüreğini bulamamışlar.

CAESAR

İlahlar korkaklığı kınıyor; bu o demek.
Yani, Caesar bugün korkup eve kapanırsa,
Yüreksiz bir hayvandan farkı olmayacak.
Hayır, Caesar bunu yapmayacak.

Caesar tehlikenin kendisinden tehlikelidir;
Tehlike bunu iyi bilir. Onunla biz
Aynı gün doğan iki aslan gibiyiz;
Ama ben biraz önce doğmuşum,
Onun için, daha korkuncum.
Yani, Caesar dışarı çıkacak.

CALPURNIA

Yazık ki, efendim,
Kendinize bu aşırı güveniniz
Sağduyunuzun sesini bastırılmış.
Çıkmayın bugün. Varsın sizin korkunuz değil,
Benimki olsun sizi evde tutan.
Marcus Antonius'u göndeririz Senato'ya.
"Bugün kendisini iyi hissetmiyor," der.
İşte, diz çöküp yalvanyorum size,
Lütfen beni dinleyin.
(Diz çöker.)

CAESAR

Pekâlâ, Antonius benim iyi olmadığımı iletсин;
Hatırın için evde kalıyorum.
(Decius girer.)
İşte Decius Brutus geldi. O Senato'ya söyler
bunu.
(Calpurnia ayağa kalkar.)

DECIUS

Caesar, selam! Günaydın, yüce Caesar.
Seni alıp Senato'ya götürmeye geldim.

CAESAR

Tam zamanında geldin.
Senatörlere selamlarımı ilet.
Söyle onlara, bugün gelmiyorum.
"Gelemiyorum," demiyorum, çünkü yanlış
olur.
"Cesaretim yok," demek, daha da yanlış.
Bugün gelmiyorum. Böyle söyle onlara.

CALPURNIA

"Caesar hasta," de.

CAESAR

Hayır! Caesar Senato'ya yalan mı söyleyecek?
Sen onca zaferi kazan, sonra aksakallara
Doğruyu söylemekten kork, olacak iş mi?
Decius, git söyle onlara, Caesar gelmiyor.

DECIUS

Yücelerden yüce Caesar,
Hiç değilse bir neden söyle ki,
Bu haberi ilettiğimde bana gülmesinler.

CAESAR

Caesar öyle irade buyuruyor, nedeni bu.
Gelmiyorum işte. Bu kadarı yeter Senato'ya.
Yine de, madem istiyorsun,
Sırf hatırın için sana açıklayayım:
Yanımda duran karım Calpurnia
Bugün evde kalmamı istiyor.
Dün gece rüyasında benim heykelimi görmüş;
Heykelin, çeşme gibi yüz oluğu varmış,
Her bir oluktan saf kan akıyormuş.
Romalılar güle oynaya gelip,
Oluklardan akan kanla ellerini yıkıyorlarmış.
Calpurnia'nın yorumuna göre bu rüya bir
uyan:
Başımızda bir uğursuzluk dolaşıyor, onun
işareti.
O yüzden, biraz önce diz çöküp
Bugün evde kal, diye yalvardı bana.

DECIUS

Rüya çok yanlış yorumlanmış.
Bence bu çok güzel ve hayırlı bir işaret.
Heykelinden kan akması ve bu kanla
Romalıların neşe içinde ellerini yıkaması,
Yüce Roma'nın, kendine can verecek kanı
Sende aradığını gösteriyor.
Yani, büyük insanlar geliyor sana,
Hem kutsal emanetler için
Hem de dünyasal onur için.
Calpurnia'nın gördüğü rüyanın anlamı bu.

CAESAR

Evet, bence rüyayı çok doğru yorumladın.

DECIUS

Hele şimdi söyleyeceklerimi duyunca
Bir kere daha göreceksin öyle olduğunu.
Senato bugün yüce Caesar'a
Taç sunmaya karar verdi.
Şimdi haber gönderip gelmeyeceğim dersin
Fikir değiştirebilirler. Ayrıca,
Senatörün biri çıkıp işi alaya da alabilir:
Yani, "isterseniz, Caesar'm karısı
Daha iyi bir rüya görene kadar
Senato'yu erteleyelim," filan diye.
Hem, Caesar evine kapanırsa,
Halk fısıldaşmaya başlamaz mı,
"Yoksa Caesar korkuyor mu," demez mi?
Beni bağışla Caesar; ama bütün bunları
Tek bir nedenle söylüyorum:
Senin yükselmen benim için çok, çok önemli.
Haddimi aştıysam, sana olan sevgime ver.

CAESAR

Meğer korkuların ne kadar saçmaymış
Calpurnia!
Onlardan etkilendiğim için utanıyorum.
Kaftanımı ver, gidiyorum.
(*Publins, Brutus, Ligarius, Metellus, Casca,*
Trebonius ve Cinna girer.)
İşte, Publius da beni götürmeye geldi.

PUBLIUS

Günaydın Caesar.

CAESAR

Hoş geldin Publius.
O, Brutus! Bakıyorum sen de erkencisin.
Günaydın Casca. Caius Ligarius,
Hastalık seni çok zayıf düşürmüş. Bence
Caesar'dan daha büyük bir düşmanmış senin
için.
Saat kaç?

BRUTUS

Sekizi vurdu Caesar.

CAESAR

Bu zahmetiniz ve nezaketiniz için
Hepinize teşekkür ederim.

(*Antonius girer.*)

Şu işe bakın! Gece eğlencesini seven
Antonius bile kalkmış. Günaydın Antonius.

ANTONIUS

Günaydın, yüce Caesar!

CAESAR (*Calpurnia'ya*)

Söyle içeri, hazırlık yapsınlar.

(*Ötekilere*) Kusura bakmayın, sizleri beklettim.

Pekâlâ Cinna; evet Metellus; evet Trebonius;

Bir saatimiz var konuşmak için.

Bugün bana uğramayı unutmayın;

Yakınımda olun ki, sizi hatırlayayım.

TREBONIUS

Peki Caesar. (*Kendi kendine*) Merak etme,

Çok yakın olacağım sana,

O kadar yakın ki, iyi dostların,

“Keşke biraz daha uzakta olsaydı,” diyecek.

CAESAR

Aziz dostlar, hadi içeri gelin;

Önce biraz şarap içelim, hemen sonra da,

Dostlar gibi hep birlikte çıkarız.

BRUTUS (*Kendi kendine*)

Ah, Caesar! Yazık ki,

Dost başka, “gibi” başka!

Yüreğim sızlıyor düşündükçe.

(*Çıkarlar.*)

Üçüncü Sahne

Capitol civarında bir sokak. Artemidorus sokakta bir mektup okumaktadır.

ARTEMIDORUS

*Caesar, Brutus'tan sakın, Cassius'a dikkat et, Casca'dan uzak dur, Cinna'yı gözünden kaçırma, Trebonius'a güvenme, Metellus Cimber'e bel bağlama, Decius Brutus senden hoşlanmıyor, Caius ligarius'un hakkını yedin. Şimdi hepsi Caesar a karşı aynı amaçta birleşti. Ölümsüz değilsen, etrafına iyi bak. Aşırı kendine güven, suikastı davet eder. Ulu tanrılar seni korusun. Seni seven, Artemidorus
Caesar geçene kadar burada durup
Maruzatım varmış gibi, bunu ona veririm.
Yazık ki, neredede büyük insan varsa,
Orada ihtiras ve hasetlik eksik olmaz.
Ey Caesar! Bunu okuyabilirsen,
Canın kurtulur, yok okuyamazsan,
Kader de hainlerden yana demektir. (Çıkar.)*

Dördüncü Sahne

Brutus'un evi. Portia ile Lucius.

PORTIA

Hadi yavrum, hemen Senato'ya koş.
Bana cevap verme, hadi fırla!
Ne duruyorsun?

LUCIUS

Ne yapacağımı söylemedin ki!

PORTIA

Ben bunu söyleyene kadar gidip gelmiştin bile.
(*Kendi kendine*) Yapma, kendine hâkim ol!
Yüreğinle dilin arasına bir dağ koy.
Beynim erkek beyni, ama gücüm kadın gücü.
Sır tutmak ne kadar zor bir kadın için!
(*Lucius'a*) Hâlâ burada mısın?

LUCIUS

Efendim, ne yapacağım?
Capitol'e koşacağım, o kadar;
Sonra geri döneceğim, o kadar, öyle mi?

PORTIA

Evet, git bana haber getir;
Bak bakalım efendin iyi mi.
Giderken kötü görünüyordu.
Ayrıca Caesar'a dikkat et,
Bak bakalım ne yapıyor;
Ne tür ricacılar toplanmış etrafına.
Dur, bir dakika, bu ses de ne?

LUCIUS

Ben ses filan duymadım efendim.

PORTIA

İyi dinle lütfen.
Bağırma sesi duydum, kargaşa gibi;
Rüzgâr Capitol'den getirdi sanki.

LUCIUS

Ben bir şey duymuyorum, efendim.
(Falci girer.)

PORTIA

Gel bakalım ahbap. Nereden geliyorsun?

FALCI

Evimden, sayın bayan.

PORTIA

Saat kaç?

FALCI

Dokuza geliyor efendim.

PORTIA

Caesar Capitol'e gitti mi?

FALCI

Hayır efendim, daha gitmedi.
Ben yolda bir yerde durup
Geçmesini bekleyeceğim.

PORTIA

Ona bir şey söylemek istiyorsun, değil mi?

FALCI

Evet efendim; tabii Caesar
Kendi iyiliği için bana kulak verirse.
"Lütfen dikkatli ol," diyeceğim ona.

PORTIA

Niye, ona bir şey mi yapacaklar?

FALCI

Kesin bilmiyorum, ama içimde bir korku var.
Size iyi günler. Sokak çok dar orada.
Caesar'ın peşinde bir sürü insan olacak:
Senatörler, muhafızlar, şikâyetçiler, ricacılar...
Zayıf biri bu kalabalıkta ezilip ölebilir.
Ben gidip kendime açık bir yer bulayım da
Caesar geldiğinde ona sesleneyim. (Çıkar.)

PORTIA

İçeri girsem iyi olacak. Ne yapmalı?
Ne kadar zayıf bu kadın yüreği!
O, Brutus! Tanrılar yardımcın olsun!
(Kendi kendine) Tüh, çocuk beni duydu.

(*Lucius'a*) Brutus'un bir işi var da;
Caesar bir türlü yaptırmıyor.

(*Kendi kendine*) Ah, fena oluyorum!

(*Lucius'a*) Koş Lucius, efendimi bul,
Söyle, ben iyiyim. Bak bakalım ne diyecek.
Sonra geri dön bana haber getir. (*Ayrı ayrı çıkarlar.*)

ÜÇÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

Capitol'un önündeki alan. Borazanlar. Caesar, Brutus, Cassius, Casca, Decius, Metellus, Trebonius, Cinna, Antonius, Lepidus, Artemidorus, Publius, Popilius, Falcı ve diğerleri girer.

CAESAR (*Falcıya*)

Ee, Mart'ın on beşi geldi.

FALCI

Evet Caesar, ama geçmedi.

ARTEMIDORUS

Selam Caesar. Şu kâğıdı oku.

DECIUS (*Caesar a*)

Trebonius, mümkünse, naçizane
Şu dilekçeye bir bakmanızı diliyor.

ARTEMIDORUS

O, Caesar! Önce benimkini oku.
Doğrudan Caesar'la ilgili.
Oku, yüce Caesar!

CAESAR

Şahsımızla ilgiliyse, en son okunur.

ARTEMIDORUS

Hayır, bekletme Caesar. Hemen oku.

CAESAR

Hey, deli mi ne bu adam?

PUBLIUS (*Artemidoms'a*)

Tamam, hadi, çekil kenara!

CASSIUS

Bu ne böyle?
Sokak ortasında dilekçe mi verilirmiş!
Hadi, Capitol'e gidelim.
(*Caesar ve diğerleri Senato'ya girer.*)

POPILIUS (*Cassius'a usulca*)

Bugünkü işinizde başarılar.

CASSIUS

Ne işi, Popilius?

POPILIUS

İyi günler.

(Popilius, Cassius'un yanından ayrılarak
Caesar'ın
peşindekilere katılır.)

BRUTUS

Popilius Lena ne dedi?

CASSIUS

Bugünkü işimizde başarı diledi.
Korkarım bizim plan dışarı sızdı.

BRUTUS

Caesar'a yaklaşıırken dikkat et. İzle onu.

CASSIUS

Casca, çabuk ol! İşimiz bozulabilir.
Brutus, ne diyorsun? Bu iş ortaya çıkarsa,
Ya Cassius'a ya Caesar'a geri dönüş yok.
Ben kendimi öldürürüm.

BRUTUS

Cassius, topla kendini.
Popilius Lena bizim planı kasetmedi herhalde.
Baksana, gülümsüyor.
Caesar'ın ifadesi de değişmedi.

CASSIUS

Trebonius planı uyguluyor. Bak,
Brutus, Antonius'u nasıl uzaklaştırıyor.
(Antonius'la
Trebonius çıkar.)

DECIUS

Metellus Cimber nerede? Hemen gidip
Caesar'a dileğini ilet sin.

BRUTUS

Hazır. Hadi, sen de yaklaş da onu destekle.

CINNA

Casca, önce sen vuruyorsun.
(Suikastçılar ve öteki senatörler -yerlerini alır.)

CAESAR

Herkes hazır mı? Şimdi söyleyin bakalım,
Ne gibi yanlışlar yapılmış? Şikâyetiniz ne?
Caesar'la senatosundan ne bekliyorsunuz?

METELLUS (*Öne çıkar ve diz çöker.*)

Yücelerden yüce, ulu ve kudretli Caesar!
Metellus Cimber kalbini, naçizane,
Ayaklarının dibine atıyor...

CAESAR

Yo, Cimber, bunu yapma.
Bu eğilmeler, el etek öpmeler,
Sıradan insanları yumuşatabilir belki,
Çıkarılmış bir fermanı, yüce iradeyi,
Çocuk oyuncağına çevirebilir. Ama
Caesar'ı başkalarıyla karıştıran saflık eder.
Küçük insanların kanını bozan şeyler,
Onun taşıdığı soylu kanı etkilemez.
Yani, tatlı sözler, eğilmeler,
Köpek gibi yaltaklanma işe yaramaz.
Senin kardeşin fermanla sürgün edildi.
Eğer kardeşin için bel kırar, yalvarır,
Köpek gibi yılışırsan, ben de seni
Köpek gibi tekmeler, kovalarım.
Caesar, haklı gerekçesi olmadan
Kimseyi mağdur etmez, bunu bil.
Mantıklı neden olmadan da,
Fikrini değiştirmez.

METELLUS (*Çevresindekilere*)

Benden hatırlı biri yok mu burada;
Sesi, yüce Caesar'ın kulağına tatlı gelecek,
Gönlünü hoş edip sürgün kardeşimi
Bağışlatmaya yetecek biri yok mu?

BRUTUS

İşte elini öpüyorum Caesar;
İltifat olsun diye değil. Tek dileğim var:
Publius Cimber'in cezasını bir an önce kaldır.

CAESAR

Ne oluyor Brutus?

CASSIUS (*Diz çöker.*)

Bağışla Caesar; Caesar, bağışla!
İşte Cassius ayaklarına kapanıyor
Ve yalvarıyor sana, Publius Cimber'i affet!

CAESAR

Ben de sizin gibi olsaydım, etkilenebilirdim.
Yani ben de başkalarını etkilemek için
Yalvaran biri olsaydım, bu yakarışlar
Fikrimi değiştirebilirdi. Ama ben,
Kuzey yıldızı gibiyim, sağlam dururum.
Gökyüzünde nasıl eşi benzeri yoksa onun,
O nasıl değişmezse, şaşmazsa yerinden,
Ben de öyleyim. O kadar yıldız parlar gökte;
Her biri bir ateştir, hepsi ışıldar;
Ama yerinden oynamayan tektir aralarında.
Yeryüzünde de aynı: Her yer insan dolu.
Hepsi etten kemikten, düşünen varlıklar.
Ama aralarında tek bir kişi tanırım ki,
Ne olursa olsun doğru bildiğinden şaşmaz,
Baskıya boyun eğmez; işte o benim.
Misal isterseniz, size hemen vereyim:
Cimber sürgüne gidecek derken, kararım
kesindi.

Şimdi, sürgünde kalacak derken, yine kesin.

CINNA (*Caesar'a yaklaşır.*)

O, Caesar!

CAESAR

Uzak dur! Boşuna uğraşmayın.

Ne sanıyorsunuz, Olimpos yerinden oynar mı?

DECIUS (*Caesar'a yaklaşır.*)

Yüce Caesar!

CAESAR

Brutus boş yere diz çöküyor.

CASCA (*Caesar'a yaklaşır.*)

O zaman ellerim konuşsun!

(Önce Casca, en son da Brutus olmak üzere, hep
birlikte Caesar'ı
hançerlerler.)

CAESAR

Sen de mi Brutus? O zaman öl Caesar! (Ölür.)

CINNA

Özgürüz! Hürüz! Zorbalık öldü!

Koşun, duyurun bunu, haykırın sokaklarda!

CASSIUS

Halktan bir grup kürsülere gitsin;

“Özgürlük! Hürriyet! Kurtuluş!” diye bağırın.

BRUTUS

Yurttaşlar, senatörler, korkmayın!

Kaçmayın, yerinizde kalın;

İhtirasın bedeli ödendi.

CASCA

Kürsüye çık Brutus.

DECIUS

Cassius da çıksın.

BRUTUS

Publius nerede?

CINNA

İşte, şurada. Hengâmeden sersemlemiş.

METELLUS

Birbirimizden ayrılmayalım; bakarsınız

Caesar'ın bir dostu

çıkarmaz...

BRUTUS

Hayır, gerek yok buna.

Sana zarar gelmez Publius, merak etme;

Hiçbir Romalıya zarar gelmeyecek.

Böyle söyle insanlara.

CASSIUS

Hadi, yanımızda fazla durma;

Kargaşa sırasında buraya üşüşen insanlar

Senin gibi yaşlı birini incitebilir.

BRUTUS

Evet, lütfen. Yaptığımız işin bedelini

Bizden başkası ödemesin.

(*Trebonius girer.*)

CASSIUS

Antonius nerede?

TREBONIUS

Dehşet içinde evine kaçtı. Her tarafta,
Erkek, kadın, çocuk, kim varsa
Şaşkınlık içinde, çılgık atıp kaçıyorlar;
Sanki kıyamet günü gelmiş gibi.

BRUTUS

Bakalım kader ne gösterecek.
Sonunda hepimiz öleceğiz, bu malum.
Ama insanlar için önemli olan, ne zaman?
Ve günleri uzatmanın yolu var mı?

CASCA

Aslında, ömründen yirmi yılı kesip atan,
Yirmi yıllık ölüm korkusundan da kurtulmuş
olur.

BRUTUS

Böyle düşünene ölüm kazanç sayılır.
Buna göre, biz de Caesar'ın dostları olarak,
Ölüm korkusuyla yaşayacağı süreyi kısalttık.
Hadi eğilin Romalılar, eğilin.
Herkes ellerini, dirseklere kadar
Caesar'm kanına bulasın ve kanı kılıcına
sürsün.
Sonra pazar yerine yürüyelim;
Yolda, kızıla boyanmış kılıçlarımızı
Başlarımızın üstünde savurup bağuralım,
"Barış, özgürlük, kurtuluş!" diye.

CASSIUS

Eğilin o zaman; kanla yıkayın ellerinizi.
(*Suikastçılar eğilir ve ellerini Caesar'ı kanına
bularlar.*)

Kimbilir gelecekte kaç kuşak
Yeniden oynayacak bu ulvi sahneyi,
Daha doğmamış ülkelerde,
Henüz bilinmeyen dillerde!

BRUTUS

Şimdi Pompeius'un heykeli dibinde yatan,
Toz kadar değeri kalmamış Caesar'ın
Kanı kimbilir kaç defa akacak oyunlarda.

CASSIUS

Her defasında bizi anacak insanlar;
“Ülkeyi onlar kurtardı,” diyecekler.

DECIUS

Hadi, gidiyor muyuz?

CASSIUS

Tamam, hep birlikte gidelim.
Brutus önden gitsin, Roma'nın en yiğit,
En seçkin yürekleri de peşinden.
(*Bir hizmetkâr girer.*)

BRUTUS

Durun bir dakika. Bu da kim? Antonius'un
adamı galiba.
(*Hizmetkâr diz çöker.*)

HİZMETKÂR

Yüce Brutus!
Efendim Marcus Antonius gönderdi beni,
“Git önünde diz çök, ayaklarına kapan,” dedi.
Sonra emir verdi, şöyle de, diye:
Brutus, asil, akıllı, mert ve dürüst bir insan;
Caesar da, yaman, yürekli, haşmetli ve
candandı.
Brutus'u sever ve sayarım;
Caesar'dan çekinirdim,
Ama onu da sayar ve severdim.
Eğer Brutus söz verirse ki,
Marcus Antonius'a dokunulmayacak,
O zaman Antonius buraya gelip,
Caesar ölmeyi hak etmişse,
Nedenini öğrendikten sonra,
Caesar'ın ölüsü yerine
Brutus'un dirisini sevmeye hazır.
Bu yeni yönetimin zor dönemlerinde,
Yüce Brutus'un yapacağı işlerde,
Karşılaşacağı güçlüklerde
Ona can yoldaşı olmaya da hazır.
İşte, efendim Antonius böyle diyor.

BRUTUS

Efendin akıllı ve mert bir Romalı;
Ben de aksini hiç düşünmedim.
Söyle ona, lütfedip buraya gelsin
Ve yapacağımız açıklamayı dinlesin;
Eminim tatmin olacaktır.
Ayrıca, şerefim üzerine temin ederim,
Kendisine zarar gelmeyecek.

HİZMETKÂR

Hemen gidip haber vereyim. (*Hizmetkâr çıkar.*)

BRUTUS

Eminim anlayışlı olacak tavrı.

CASSIUS

Umarım öyle olur, ama içimden bir ses,
Ona pek güvenme, diyor. Böyle durumlarda
Hislerim beni yanıltmaz.

(*Antonius girer.*)

BRUTUS

İşte Antonius. Hoş geldin Marcus Antonius.

ANTONIUS (*Caesar'ın yerde yatan cesedini görür.*)

Ey Yüce Caesar! Böyle mi düşecektin?

Onca fetihler, şanlı zaferler, ganimetler

Buncağız yere mi sığacaktı? Elveda!

(*Ötekilere döner.*)

Bilmiyorum, baylar, bundan sonraki planınız
ne;

Başka kime hacamat gerek, kim cerahat
topladı.

Sıra bendeysen, hemen bitsin bu iş.

Caesar'la aynı saatte ölmüş olurum hiç değilse.

Hem baksanıza, kılıçlarınız da

Dünyanın en asil kanıyla yücelmiş.

Daha uygun araç olabilir mi ölmek için!

Bana garziniz varsa, rica ediyorum,

Kızıla boyanmış elleriniz hâlâ kan kokarken,

Dumanları tüterken, yapın yapacağınızı.

Bin yıl daha yaşayacak olsam,

Bugünkü kadar hazır olamam ölüme.

Öleceksem, Caesar'ın yanı başında öleyim,

Hem de sizler gibi, çağın en seçkin,
En üstün insanların kılıçlarıyla.

BRUTUS

O, Antonius! Ölümden söz etme bize.
Şu anda, ellerimizin rengine,
Yaptığımız işin dehşetine bakıp sanma ki,
Gözünü kan bürümüş, gaddar insanlarız biz.
Evet, dış yüzünü görebiliyorsun o işin,
Ama yüreklerimizi göremiyorsun.
O yürekler ki aslında merhamet dolu;
Ama ateş ateşi nasıl kovarsa,
Merhamet de merhameti kovar:
Caesar'a yaptığımızı bize yaptıran,
Roma'ya reva görülen haksızlıklara karşı
Yine içimizde uyanan merhamet duygusu.
Sana gelince Marcus Antonius,
Sana karşı kılıçlarımızın ucu küttür.
Kollarımız da, şu anda korkunç görünseler de,
Seni kucaklamaya hazır. Kardeşçe
yüreklerimiz,
En derin sevgiyle, iyi düşüncelerle ve saygıyla
Aramıza hoş geldin diyor sana.

CASSIUS

Yeni payeler dağıtılırken senin görüşün de
Bizimkilerle eş ağırlıkta olacak.

BRUTUS

Senden tek bir dileğimiz var:
Biz halkı yatıştırana kadar sabırlı ol.
Şu anda herkes dehşete kapılmış durumda.
Merak etme, yakında her şeyi açıklayacağız.
Caesar'a kılıcımı saplarken bile
Onu seven biri olduğum halde
Bu işi niye yaptım, anlatacağım.

ANTONIUS

Eminim sağlam bir nedeni vardı.
Hadi, verin kanlı ellerinizi bana,
Hepsini tek tek sıkmak istiyorum.
Marcus Brutus, önce senin elini sıkayım;

Sonra da senin elini, Caius Cassius.
Evet, Decius Brutus, ver elini;
Sen de, Metellus; Cinna, yiğit dostum Casca,
Aziz Trebonius, sona kaldın ama
Gönlümde yerin malum, ver elini.
Evet baylar... ne diyebilirim ki?
İtibarım kaygan zeminde şu anda;
Ne desem size yaranamam;
Ya korkağa çıkar adım, ya dalkavuğa.
(*Caesar'ın cesedine döner.*)
Caesar, seni severdim. Ah, evet! Gerçekten!
Eğer ruhun bizi görüyorsa şu anda,
Ölümden zor geliyordur belki sana,
Daha cesedin kalkmadan, dostun Antonius'un.
Düşmanlarıyla uzlaşıp kanlı ellerini sıkması.
Aslında, bana yaraşan neydi biliyor musun?
Bedeninde kaç yara varsa
Bende de o kadar göz olmalıydı
Ve senden ne kadar kan aktıysa,
O kadar yaş akmalıydı o gözlerden.
Buydu bana yaraşan. Yoksa,
Senin düşmanlarıyla el sıkışıp
Dostluk anlaşması yapmak değil.
Bağışla beni Julius!
Senin gibi yaman bir geyiği
Kıstırıp tam burada düşürdüler.
Avcıların da yanı başında,
Avin izleri hâlâ üzerlerinde,
Kıpkızıl can suyuna bulanmış hepsi.
Hey gidi dünya! Daha dün
Bu geyiğin ormanıydın sen,
O da senin yüreğindi! Ya, Caesar!
İşte böyle; bunca soylu bir olmuş,
Vurup yıkmışlar seni buraya!

CASSIUS

Marcus Antonius...

ANTONIUS

Bir dakika, Caius Cassius, müsaade et.

Caesar için bu kadarcık sözü,
Dostu bir yana, düşmanı bile söyler.

CASSIUS

Hayır, Caesar'ı övmene bir şey demiyorum;
Benim bilmek istediğim, bize karşı tavrın ne?
Dost musun, değil misin?
Sana güvenelim mi, güvenmeyelim mi?

ANTONIUS

Ben de ellerinizi bu yüzden sıkımdım,
Ama Caesar'ın cesedine bakınca aklım karıştı.
Dostlar, ben sizlerin yanındayım, sizleri
seviyorum;
Yeter ki açıklayın bana,
Neden, niçin tehlikeliydi Caesar sizce.

BRUTUS

Bunu açıklayamayacak olsaydık
Çok vahşice bir iş olurdu yaptığımız.
Gerekçelerimiz o kadar sağlam ki Antonius,
Sen Caesar'ın oğlu olsan
Yine de anlayışla karşılardın onları.

ANTONIUS

Tamam, benim de bütün istediğim bu.
Bir de, izin verin, Caesar'ın dostu olduğuma
göre,
Bana yakışanı yapayım:
Onun cesedini pazar yerinde
Halkın önüne çıkarayım
Ve cenaze töreninde kürsüden,
Anısına bir konuşma yapayım.

BRUTUS

Yapabilirsin, Marcus Antonius.

CASSIUS

Brutus, bir dakika konuşabilir miyiz?
(*Usulca Brutus'a*) Ne yaptığını bilmiyorsun.
Cenazede konuşmasına izin verme.
Bu konuşma halkı çok etkileyebilir.

BRUTUS (*Usulca Cassius'a*)

Merak etme; kürsüye önce ben çıkacağım;

Caesar neden öldü, anlatacağım. Diyeceğim ki,
Antonius'a konuşma iznini biz verdik;
Kimse merak etmesin, Caesar için,
Yasalar gereği her türlü tören ve ayin
yapılacak.

Bence bu bize zarardan çok yarar getirecektir.

CASSIUS

Bu iş nereye varır bilmiyorum;
Hoşuma gitmiyor.

BRUTUS

Marcus Antonius, işte Caesar'ın cesedi,
alabilirsin.

Ancak dikkat et, cenazedeki konuşmada
Bizi suçlama. Caesar hakkında
İstediğin her türlü iyi sözü söyleyebilirsin;
Ama bunu bizim iznimizle yaptığını
belirteceksin.

Yoksa cenaze törenine katılamazsın.

Ayrıca, benimle aynı kürsüden

Ve benim konuşmam bittikten sonra
konuşacaksın.

ANTONIUS

Pekâlâ; benim istediğim de bu kadar.

BRUTUS

O halde cesedi hazırla ve bizi takip et.

(Antonius dışında herkes çıkar.)

ANTONIUS

Bağışla beni, ey kanayan toprak parçası!

Bağışla ne olur, bu kasaplarla

Böyle nazik ve edepli konuştuğum için!

Gelmiş geçmiş en yüce insanın

Yıkıntısı duruyor karşımda.

Kahrolsun, değerli kanını akıtan eller!

Yaraların karşımda dilsiz birer ağız sanki,

“Konuş!” diyorlar bana, “Bizim adımıza
konuş!”

İşte ben de onlar adına diyorum ki,

Memleketin başına bela yağacak!

Korkunç bir iç savaş ve kargaşa saracak
İtalya'yı,
Kan ve facia görmeyi kanıksayacak herkes.
Savaş sırasında çocukları doğransa
Gülüp geçecek anneler sadece.
Dehşet göre göre, merhameti unutacak
insanlar.
Caesar'ın ruhu intikam peşine düşecek ve
yanıbaşında,
Cehennemden sıcağı sıcağına gelen Ate ile
birlikte
O haşmetli sesiyle, "Yakın! Yıkın!" diye
haykırarak
Savaş köpeklerini salacak yurdun her
köşesine.
Bu cinayetin kokusunu her yana yayacak
çürümüş leşler,
"Ne olur gömün artık bizi," diye yakaracaklar.
(*Bir hizmetkâr girer.*)
Sen Octavius Caesar'ın hizmetindesin, değil
mi?

HİZMETKÂR

Evet, Marcus Antonius.

ANTONIUS

Julius Caesar, Octavius'a mektup yazıp
Roma'ya
çağırmişti.

HİZMETKÂR

Evet, mektupları aldı, geliyor.
Bu arada size ağızdan bir haber gönderdi...
(*Cesedi görür.*)
O, Caesar!

ANTONIUS

Yüreğın dayanamayacak anlaşılan.
Hadi, git de ağla. Üzüntü bulaşıcı galiba.
Senin gözlerindeki keder yaşlarını görünce
Benimkiler de sulanmaya başladı.
Efendin ne zaman geliyor?

HİZMETKÂR

Bu gece Roma'ya yedi fersah uzaklıkta bir yerde kalıyor.

ANTONIUS

Derhal yanına dön o zaman ve olanları anlat.
Şu anda Roma yasta, Roma tehlikeli.
Roma henüz Octavius için güvenli değil.
Hadi fırla, götür bu haberi ona.
Ama dur, biraz bekle.
Önce ben şu cesedi pazar yerine götüreyim.
Orada bir konuşma yapacağım.
Bakalım bu eli kanlı insanların hainliğine
Halk ne diyecek. Önce bunu anlayalım da,
Ona göre gider Octavius'a durumu anlatırsın.
Hadi, yardım et bana. (*Caesar'ın cesedini taşıyarak çıkarlar.*)

İkinci Sahne

Forum. Brutus, Cassius ve kalabalık bir yurttaş topluluğu.

YURTTAŞLAR

Açıklama istiyoruz! Açıklaym!

BRUTUS

Gelin o zaman, beni izleyin. Hadi gelin.

(*Usulca Cassius'a*) Cassius, sen öteki caddeye geç

Ve kalabalığı böl.

(*Yurttaşlara*) Beni dinlemek isteyenler burada kalsın;

Cassius'u dinleyecekler onu izlesin.

Caesar'ın neden öldüğünü herkes duyacak.

YURTTAŞ

Ben Brutus'u dinleyeceğim.

YURTTAŞ

Ben de Cassius'u. ikisini de dinler,

Sonra karşılaştırırız.

(*Bir kısım yurttaşla Cassius çıkar.*)

YURTTAŞ

Susalım! Yüce Brutus kürsüye çıktı.

BRUTUS

Sabırlı olun, önce sonuna kadar dinleyin.

Romalılar, vatandaşlar, dostlar!

Dinleyin beni; susun ki duyabilirsiniz.

Bu şerefli insana güvenin. Şerefim adına güvenin bana.

Söyleyeceklerimi iyi düşünün; doğru karar vermek için dikkatli dinleyin.

Aranızda Caesar'ı çok seven biri varsa, ona diyorum ki, Brutus'un sevgisi

onunkinden az değildi. "Peki, o zaman niye

baş kaldırdın Caesar'a?" diye sorarsa, cevabım

şu: "Caesar'ı
sevmediğimden değil, Roma'yı daha çok
sevdiğimden."

İki seçenek vardı: Ya Caesar yaşayacaktı ve siz
köle olup köle ölecektiniz ya da sizin
özgürlüğünüz için

Caesar ölecekti. Siz hangisini isterdiniz?

Evet, Caesar beni severdi; bunun için ben de
arkasından ağlıyorum;

başarılarıyla kıvanç duyuyorum; yiğitliğine
saygım büyük;

ama ihtirasa kapıldığı için onu öldürdüm.

Sevginin karşılığı gözyaşı, başarının kıvanç,
yiğitliğin saygı, ihtirasın

bedeliyse ölüm. Köle olmak isteyecek kadar
sefil biri var

mi içinizde? Varsa çıksın; kötülük ettimse ona
ettim.

Romalı olmak istemeyen bir barbar var mı
içinizde? Varsa

çıksın, ona kötülük ettim. Vatanını sevmeyen
bir hain var mı içinizde?

Varsa çıksın, ona kötülük ettim. Evet, cevap
bekliyorum.

YURTTAŞLAR

Yok, Brutus, yok!

BRUTUS

Kimseye kötülük etmemişim demek o zaman.
Ben Caesar'a ne yaptıysam, siz de Brutus'a onu
yapın.

Caesar'ın ölümüyle ilgili her şey Capitol'de
kayıtlı.

Ne şanlı başarıları küçümsendi, ne ölümüne
yol açan kusurları abartıldı.

(*Marcus Antonius ile, Caesar'ın tabutunu taşıyan
görevliler girer.*)

İşte Caesar'ın naaşı ve onun yasını tutan
Marcus Antonius. Caesar'm ölümünde payı

yok Antonius'un,
ama sonunda hepiniz gibi o da kazanacak, o
da özgür bir vatandaş olarak yerini alacak
toplumda. Son sözüm şu:
Roma'nın iyiliği için en sevdiğim insanı
çekinmeden nasıl öldürdüysem, eğer bir gün
ülkem için benim de ölmem gerekirse, aynı
kılıcı kendime de saplamaktan çekinmem.

YURTTAŞLAR

Çok yaşa Brutus! Yaşasın Brutus! Yaşasın
Brutus!

YURTTAŞ

Hadi onu törenle evine götürelim.

YURTTAŞ

Ataları gibi onun da heykelini dikelim.

YURTTAŞ

Brutus, Caesar olsun!

YURTTAŞ

Brutus Caesar'dan üstün!

Brutus taç giysin!

YURTTAŞ

Hadi evine götürelim onu; şenlikle, alkışla.

BRUTUS

Yurttaşlarım!

YURTTAŞ

Durun! Susalım! Brutus konuşuyor.

YURTTAŞ

Hey, susun!

BRUTUS

Aziz yurttaşlar, ben yalnız giderim. Hatırım
için,
Siz burada Antonius'un yanında kalın.
Caesar'ın naaşına saygı ödevini yerine getirin.
Antonius'a izin verdik, konuşma yapacak,
Caesar'ın başarılarını anlatacak; onu dinleyin.
Rica ediyorum, konuşması bitene kadar
Benden başka kimse ayrılmamasın buradan.
(Çıkar.)

YURTTAŞ

Hey, kimse ayrılmayın!

Marcus Antonius'u dinleyelim.

YURTTAŞ

Hadi kürsüye çıksın ve konuşsun.

Yüce Antonius, kürsüye çık!

ANTONIUS (*Kürsüye çıkar.*)

Brutus sayesinde burada, karşınızdayım.

YURTTAŞ

Neymiş? Ne diyor Brutus hakkında?

YURTTAŞ

Brutus sayesinde buraya gelmiş.

YURTTAŞ

Brutus aleyhine konuşmasa iyi eder burada.

YURTTAŞ

Bu Caesar zorbanın biriydi.

YURTTAŞ

Kesinlikle. Şükür ki Roma ondan kurtuldu.

YURTTAŞ

Susun! Antonius konuşacak; dinleyelim!

ANTONIUS

Aziz Romalılar...

YURTTAŞLAR

Hey! Susalım! Dinleyelim!

ANTONIUS

Dostlar, Romalılar, yurttaşlar, kulak verin bana!

Ben Caesar'ı gömmeye geldim, övmeye değil.

İnsanların kötü işleri arkalarından yaşar;

İyi işleriyse, çoğu zaman,

Kemikleriyle birlikte gömülür.

Varsın Caesar için de öyle olsun.

Yüce Brutus konuşmasında,

"Caesar muhteristi," dedi.

Eğer öyleyse, bu ağır bir kusur;

Caesar da bedelini ağır ödedi.

Ben burada, Caesar'ın cenazesinde,

Brutus ve diğerlerinin izniyle konuşuyorum.

Tabii, Brutus şerefli bir insan,
Ötekiler de öyle, hepsi şerefli insanlar.
Evet, onların izniyle konuşuyorum
Caesar'ın cenazesinde.

Caesar benim dostumdu;

Adil ve dürüst davranırdı bana.

Oysa Brutus diyor ki, "Caesar muhteristi."

Tabii, Brutus şerefli bir insan.

Caesar Roma'ya bir sürü tutsak getirdi;

Bu tutsaklar karşılığında

Aldığımız fidyeyle kasalarımız doldu.

Sizce ihtiras bu mu?

Yoksullar ne zaman ağlasa,

Caesar da onlarla birlikte gözyaşı dökerdi.

İhtiras denen şeyin hamuru daha sert olsa
gerek.

Oysa Brutus diyor ki, "Caesar muhteristi."

Tabii, Brutus şerefli bir insan.

Hepiniz gördünüz, Lupercal şenliğinde ben,

Kraliyet tacını Caesar'a üç defa sundum,

Ama o üçünde de tacı reddetti. İhtiras bu mu?

Oysa Brutus diyor ki, "Caesar muhteristi."

Hiç şüphe yok, Brutus şerefli bir insan.

Brutus yanılıyor demek istemiyorum,

Bildiğimi söylüyorum ben yalnızca.

Bir zamanlar hepiniz severdiniz Caesar'ı;

Sevmek için bir gerekçeniz de vardı elbet.

Peki şimdi niye yas tutmuyorsunuz ardından?

Hangi gerekçeyle? Ey akıl! Herhalde,

İnsanları bırakıp hayvanlara kaçtın sen;

Duygu diye bir şey de kalmadı insanoğlunda.

(Gözleri yaşam.)

Kusuruma bakmayın. Yüreğim bende değil,

Şu tabutta, Caesar'ın yanında şu anda.

Bana geri dönünceye kadar

Beklemek zorundayım.

YURTTAŞ

Bence çok mantıklı konuştu.

YURTTAŞ

Aslında Caesar'a büyük haksızlık yapıldı.

YURTTAŞ

Bence de. Yerine daha beteri gelecek.

YURTTAŞ

Duydunuz değil mi? Tacı reddetmiş.

Demek ki, muhteris değilmiş.

YURTTAŞ

Dediği doğruysa, birileri pahalıya öder bunu.

YURTTAŞ

Baksana zavallıya,

Ağlamaktan kor gibi kızardı gözleri.

YURTTAŞ

Antonius'tan asili yok şu Roma'da.

YURTTAŞ

Dinleyin, işte konuşmaya başlıyor gene.

ANTONIUS

Daha dün, Caesar'ın bir sözü dünyaya bedeldi;

Oysa şimdi şurada yatıyor ve önünde baş eğen

Tek kul yok. Ah, beyler! Sanmayın ki niyetim,

Yüreğinizi sızlatıp kafanızı bulandırmak,

Sizi kışkırtıp sokağa dökmek, isyan ettirmek.

Bunu yapmak, Brutus'a haksızlık olur;

Cassius'a haksızlık olur. Oysa ikisi de,

Hepinizin bildiği gibi, şerefli insanlar.

Böyle şerefli insanlara haksızlık edeceğime,

Ölümlere haksızlık ederim daha iyi,

Kendime, sizlere haksızlık ederim daha iyi.

Ama bakın, elimde bir belge var;

Üzerindeki mühür Caesar'ın mührü.

Onun yatak odasında buldum bunu.

Bu belge ne, biliyor musunuz? Caesar'ın

vasiyeti.

Burada yazılanı bir duyan olsa...

Ki, duyamaz kimse; çünkü okuyamam,

Kusura bakmayın... Ama bir duysa biri,

Caesar'ın ölüsünün üzerine kapanır, yaralarını

öper;

Mendilini kutsal kanına batırır.
Yalvarırdı saçının bir telini alıp saklayayım
diye.
Sonra, kendisi de ölmeden önce,
O saç telini, o değerli mirası
Vasiyetine geçirir, çocuklarına bırakırdı.

YURTTAŞ

Vasiyeti duyalım. Oku, Marcus Antonius, oku!

YURTTAŞLAR

Vasiyet, vasiyet! Vasiyeti duyalım!

ANTONIUS

Sakin olun, aziz dostlar. Vasiyeti size
okuyamam.

Caesar'ın sizi ne kadar sevdiğini bilmeyin
daha iyi.

Ne de olsa insansınız siz, ağaç ya da taş değil.
İnsan olduğunuz için de, dayanamazsınız;
Vasiyeti duyunca öfkelenir, çılgına dönersiniz.
Onun mirasçıları olduğunuzu bilmeyin daha
iyi.

Çünkü bilerseniz, Ooo! Kimbilir ne olur
sonucu!

YURTTAŞ

Oku, Antonius! Vasiyeti duyalım, oku!

Vasiyet okunsun, Caesar'ın vasiyeti okunsun!

ANTONIUS

Lütfen sabırlı olun! Acele etmeyin.

Zaten haddimi aştım bundan söz etmekle.

Korkarım haksızlık ettim onlara,

Caesar'ı hançerleyen o şerefli insanlara;

Evet, gerçekten korkuyorum.

YURTTAŞ

Ne şerefli! Hain bunlar, hain!

YURTTAŞLAR

Vasiyet! Vasiyeti oku!

YURTTAŞ

Alçaklar! Katiller! Vasiyeti oku, vasiyeti!

ANTONIUS

Madem ısrar ediyorsunuz, yaklaşın o zaman,
Caesar'ın tabutu çevresinde halka olun.
Vasiyeti yapan adamı göstereyim size.
Aşağı inebilir miyim? İzin var mı?

YURTTAŞLAR

Gel, aşağı gel!

YURTTAŞ

İnebilirsin.

(*Antonius tabutun yanına iner.*)

YURTTAŞ

İzin senin.

YURTTAŞ

Hadi gelin, halka olun!

YURTTAŞ

Tabuttan uzak durun! Cesede yaklaşmayın!

YURTTAŞ

Antonius'a yer açın! Yüce Antonius!

ANTONIUS

Durun, sıkıştırmayın! Açılın biraz!

YURTTAŞLAR

Geri durun! Yer açın! itmeyin!

ANTONIUS

Gözlerinizde yaş varsa, dökmeye hazır olun.

Hepiniz tanıyorsunuz bu giysiyi.

Caesar'ın onu ilk giydiği günü hatırlıyorum.

Bir yaz akşamı, çadırındaydık;

Nervii Boyu'nu bozguna uğrattığı gündü.

İşte, Cassius'un kılıcı burayı delip geçmiş.

Bakın, Casca hincından ne koca bir delik
açmış.

Caesar'ın pek sevdiği Brutus da şuradan
vurmuş;

Uğursuz çeliği çekip çıkarırken de, bakın,

Arkadan Caesar'ın kanı nasıl dışarı uğramış;

Sanırsınız çıkıp bakmak istemiş,

Kapıyı öyle gaddarca vuran

Gerçekten Brutus muydu diye. Biliyorsunuz,

Brutus Caesar'ın en yakın dostuydu.

Şahitsiniz, ey ilahlar! Nasıl candan severdi onu!

Darbelerin en acısı bu olmuştu Caesar için. Ona karşı kalkan hain ellerin en ağırını, onu yıkan

Bu nankörlük olmuştu. O darbeyi yediği anda Dayanamadı artık o yaman yüreği ve parçalandı

Ve yüce Caesar, Togasıyla yüzünü kapatıp Pompeius'un heykelinin dibine düştü, Ki, o heykelin de her yanından kan akıyordu. Ah, yurttaşlar! O ne düşüştü! Hem, Yalnız o değildi düşen; bizler de düştük onunla;

Bu kanlı ihanet cezasız kaldıkça da Ben, siz, hepimiz düşkün kalacağız.

Ah! Ağlıyorsunuz! İçiniz acıyor, görüyorum. Merhamet gözyaşları bunlar.

Ne yufka yüreğiniz varmış! Madem Caesar'ın bereli giysileri bile yetti sizi ağlatmaya,

Bir de kendisini görün o zaman.

(Caesar'ın giysilerini açar.)

Bakın hain eller ne hale getirmiş onu!

YURTTAŞ

Ah! Buna can dayanmaz!

YURTTAŞ

O! Yüce Caesar!

YURTTAŞ

Bugünü de mi görecektik!

YURTTAŞ

Hainler! Alçaklar!

YURTTAŞ

Kana boyamışlar her yanını!

YURTTAŞ

Öcünü alahm!

YURTTAŞLAR

İntikam! Yürüyün! Bulalım onları! Yakalım!

Öldürelim!

Gebertelim! Hainlerin hepsine ölüm!

ANTONIUS

Durun yurttaşlar!

YURTTAŞ

Susalım! Dinleyelim! Yüce Antonius konuşuyor.

YURTTAŞ

Dinleyelim! Ne derse yapalım! Öl derse ölelim.

ANTONIUS

Aziz dostlar, sevgili dostlar, yanlış anlamayın;
Ben sizi kışkırtıp, "Derhal ayaklanın,"
Demeye gelmedim buraya.

Bu işi yapanlar şerefli insanlar.

Herhalde her birinin, kendine göre,

Bir kırgınlığı vardı ki, bu olaya karıştı.

Yoksa, hepsi akli başında, şerefli insanlar;

Hiç şüphe yok, size her şeyi açıklayacaklar.

İnanın dostlar, ben buraya

Kalbinizi çalmaya gelmedim.

Brutus gibi hatip değilim ben;

Hepinizin bildiği gibi, sadece,

Dostunu seven, yalın, dümdüz biriyim.

Burada konuşma yapmam için

Bana resmi izin verenler de

Çok iyi bilir bunu. Bilirler ki, ben öyle

İnsanların kanını coşturacak biri değilim;

Ne zekâ vardır bende buna yetecek,

Ne belagat, ne gösteriş, ne tarz, ne tavır.

Aklıma geleni dosdoğru söylerim ben.

Şimdi söylediklerim de zaten bildiğiniz şeyler.

Aziz Caesar'ın yaralarını gösteriyorum size;

O zavallı, zavallı dilsiz ağızlara

"Benim adıma siz konuşun," diyorum.

Ama bakın, eğer ben Brutus olsaydım,

Brutus da Antonius olsaydı, görürdünüz

Nasıl coştururdu ruhunuzu o Antonius;

Caesar'ın her bir yarası nasıl dile gelirdi;

Roma'nın taşları bile nasıl
Yerlerinden kalkıp ayaklanırdı!

YURTTAŞLAR

Ayaklanalım!

YURTTAŞ

Brutus'un evini yakalım.

YURTTAŞ

Hadi yürüyün. Katilleri bulalım.

ANTONIUS

Durun yurttaşlar, dinleyin. Bir dakika,
dinleyin.

YURTTAŞLAR

Hey, durun! Antonius'u dinleyin. Yüce
Antonius
konuşuyor.

ANTONIUS

Acele etmeyin dostlar.
Önce düşünün, amacınız ne?
Caesar neden hak ediyor sevginizi?
Bunu bilmiyorsunuz ki! Ben söyleyeyim.
Hani bir vasiyetname vardı, unuttunuz.

YURTTAŞLAR

Evet, çok doğru! Vasiyetname!
Durun, vasiyetnameyi duyalım.

ANTONIUS

İşte vasiyetname. Üzerinde Caesar'ın mührü
var.
Her Roma vatandaşına, adam başı
Yetmiş beş drahmi bırakıyor.

YURTTAŞ

Yüce Caesar! İntikamını alacağız.

YURTTAŞ

Ey muhteşem Caesar!

ANTONIUS

Beni dinleyin, sabırlı olun.

YURTTAŞLAR

Hey, susalım!

ANTONIUS

Ayrıca, size ve varislerinize,
Tiber nehrinin bu yakasındaki
Kendi özel gezinti alanlarını, çardaklarını,
Yeni ekili bahçelerini bırakıyor;
Sizler gezin, dolaşın, keyfini çıkarın diye.
İşte Caesar buydu! Böyle bir insan
Kimbilir ne zaman gelir bir daha.

YURTTAŞ

Gelmez! Gelmez! Hadi, yürüyün, gidelim!
Caesar'ın cesedini tapınakta yakalım,
Sonra meşaleleri alıp hainlerin evlerini ateşe
verelim.
Cesedi kaldırın.

YURTTAŞ

Koşun, ateş getirin.

YURTTAŞ

Sıraları sökün.

YURTTAŞ

İskemle, kepenk, ne bulursanız sökün.
(*Yurttaşlar Caesar'ın cesedini alarak çıkar.*)

ANTONIUS

Evet, işi başlattık. Fesatlık yola düştü artık,
Yönünü bulmak ona kalmış.
(*Octavius'un Hizmetkârı girer.*)
Evet, ne var?

HİZMETKÂR

Efendim, Octavius Roma'ya geldi.

ANTONIUS

Nerede şu anda?

HİZMETKÂR

Lepidus'la birlikte Caesar'ın evindeler.

ANTONIUS

O halde hemen gidip onu göreyim.
Tam zamanında geldi. Talih yüzümüze
gülüyor;
Şu sıra ne istesek verir bence.

HİZMETKÂR

Octavius'un dediğine göre, Brutus'la Cassius,

At üstünde Roma kapılarından deli gibi
geçmişler.

ANTONIUS

Halkı ayaklandırdığımı duydular herhalde.
Hadi beni Octavius'a götür. (Çıkarlar.)

Üçüncü Sahne

Roma'da bir cadde. Şair Cinna.

CINNA

Dün gece rüyamda
Caesar'la yemek yediğimizi gördüm.
Uğursuz düşünceler üşüşüyor kafama.
Evden hiç çıkasım yoktu ama
Bir şey beni dışarı çekiyor.
(*Kalabalık bir yurttaş grubu girer.*)

YURTTAŞ

Adın ne senin?

YURTTAŞ

Nereye gidiyorsun?

YURTTAŞ

Nerede oturuyorsun?

YURTTAŞ

Evli misin, bekâr mı?

YURTTAŞ

Herkes dosdoğru cevap ver.

YURTTAŞ

Evet, ve kısaca.

YURTTAŞ

Evet, ve mantıklıca.

YURTTAŞ

Evet, ve dürüstçe, yoksa karışmayız.

CINNA

Adım ne? Nereye gidiyorum? Nerede oturuyorum?
Evli miyim, bekâr mı? Pekâlâ, herkese dosdoğru ve kısaca, mantıklıca ve dürüstçe cevabım şu: Mantıklıca, bekârim.

YURTTAŞ

Yani, sence yalnız aptallar evlenir, öyle mi?

Bunun için
benden bir sopa hak ettin. Şimdi devam et,
dosdoğru.

CINNA

Dosdoğru, Caesar'ın cenazesine gidiyorum.

YURTTAŞ

Dostu musun, düşmanı mı?

CINNA

Dostuyum.

YURTTAŞ

Tamam, bu dosdoğru bir cevap.

YURTTAŞ

Oturduđun yer, kısaca.

CINNA

Kısaca, Capitol'e yakın otururum.

YURTTAŞ

Peki bayım, doğru adın ne?

CINNA

Doğru adım Cinna.

YURTTAŞ

Parçalayın! Suikastçı bu.

CINNA

Ben şair Cinna'yım, şair Cinna.

YURTTAŞ

Kötü şair bu, parçalayın! Parçalayın kötü şairi!

CINNA

Suikastçı Cinna değilim ben.

YURTTAŞ

Önemi yok, adı Cinna ya! Yüreğini söküp
adını alalım,
kalan bedenini saliverelim.

YURTTAŞ

Parçalayın onu, parçalayın!
(*Yurttaşlar Cinna'ya saldırır.*)

Hadi, meşale getirin, ateş getirin, hey!

Brutus'un

evine gidin, Cassius'un evine gidin, her şeyi
yakın!

Bir kısım Decius'un evine gitsin, bir kısım da
Casca
ile Ligarius'un. Yürüyün, hadi, durmayın!
(Cinna'yı da
sürükleyerek çıkarlar.)

DÖRDÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

Roma. Antonius'un evi. Elinde kâğıtlarla Antonius, Octavius ve Lepidus.

ANTONIUS

İşte ölecekler burada; adları işaretli.

OCTAVIUS

Lepidus, kardeşin de ölecek; razı mısın?

LEPIDUS

Razıyım.

OCTAVIUS

İşaretle Antonius.

LEPIDUS

Ancak, bir şartla Antonius,
Kız kardeşinin oğlu Publius da sağ
kalmayacak.

ANTONIUS

Peki, kalmayacak. İşte,
Bir çizikte kaderini belirledim.
Bu arada, Lepidus, sen Caesar'ın evine git,
Vasiyeti al gel. Bakalım
Mirasçılara ödenecek parayı nasıl kısıabiliriz.

LEPIDUS

Siz burada mı olacaksınız?

OCTAVIUS

Ya burada ya Capitol'de. (*Lepidus çıkar.*)

ANTONIUS

Basit bir adam bu, kişiliksiz biri;
Getir götür işlerine yarar ancak.
Şimdi, üçe bölünmüş dünyamızda,
Üçte bir hissenin ona düşmesi hakça mı?

OCTAVIUS

Ona bunu layık gören sendin;
Kara listemizdeki isimleri işaretleyip

Kimin öleceğim belirlerken
Onun da oyunu aldın.

ANTONIUS

Octavius, ben senden fazla gün gördüm.
Adama niye paye veriyoruz sanıyorsun?
Bizi kınayan olursa suçu ona yıkalım diye.
Merak etme, eşeğe altın taşıtmak derler buna:
Ne yöne çekersek o yöne gider; istersek
Önümüze katar dehleriz; ama sonuçta,
Yükün altında inleyip terleyecek olan o.
İstedığımız yere varınca,
Yükünü indirir salıveririz çayıra.
O da, serbest kaldım diye keyifle,
Kulaklarını sallaya sallaya otlar durur.

OCTAVIUS

Nasıl istersen, ama, bence o
Tecrübeli ve yiğit bir asker.

ANTONIUS

Benim atım da öyle Octavius;
Onu bunun için besliyorum.
Bu yaratığa dövüşmeyi, durmayı, dönmeyi,
Dosdoğru koşmayı öğretiyorum;
Hareketlerine yön veren benim.
Bu biraz Lepidus için de doğru.
Onu da eğitmek, çalıştırmak, koşturmak gerek.
Adam kısır ruhlu;
Nerede acayip, özenti, sahte şey varsa, ona
meraklı.
Başkalarının bıkip beğenmediği, kullanmadığı
Her şey, onun için moda oluyor.
O bizim için yalnızca bir maşa,
Başkaca sözünü etmeye değmez.
Evet, Octavius, gelelim şimdi önemli konulara.
Brutus ile Cassius asker topluyor.
Biz de derhal kendi ordumuzu kurmalıyız.
Onun için, kuvvetlerimizi birleştirelim,
Dostlarımızla ittifak kuralım;
Kaynaklarımızı sonuna kadar zorlayalım.

Bu arada hemen bir kurul toplayıp araştıralım,
Gizli tehlikeleri açığa çıkarmanın,
Açık tehlikelerle başetmenin yolları ne.

OCTAVIUS

Tamam, oyle yapalım. Çevremiz dūřman dolu
Ve korkarım, řu an yūzūmūze gūlenler
Milyonlarca fesatlık tasarlıyor arkamızdan.
(ıkarlar.)

İkinci Sahne

*Sardis yakınında ordugâh. Brutus'un çadırının önü.
Davullar. Bir köşeden giren Brutus, Lucilius, Lucius ve
askerlerle, başka bir köşeden giren Titinius ile Pindarus
karşı karşıya gelirler.*

BRUTUS

Tamam, dur!

LUCILIUS

Emri tekrarla ve dur!

BRUTUS

Ne diyorsun, Lucilius, Cassius yakınlarda mı?

LUCILIUS

Çok yakınlarda. Pindarus da sizi
Onun adına selamlamak üzere gelmiş.

BRUTUS

Hoş geldin demek için
Değerli birini göndermiş Cassius.
Evet Pindarus, efendin Cassius,
Ya gönlü geçtiğinden ya da
Beceriksiz adamlar seçtiğinden
Beni epey kaygılandırdı.
Yapılan bazı işler yapılmasa daha iyiydi.
Ama, madem şimdi kendi burada, herhalde
Doğru dürüst bir açıklama yapacaktır bana.

PINDARUS

Hiç şüphem yok. Yüce efendim Cassius,
Her zamanki saygısı ve onuruyla
Gerekeni yapacaktır.

BRUTUS

Bence de şüphe yok buna.
Lucilius, biraz konuşabilir miyiz?
(Brutus ile Lucilius biraz açılırlar.)
Söylesene, seni nasıl karşıladı?

LUCILIUS

Kibarca ve oldukça saygılı bir tavırla;
Ama her zamanki samimiyeti yoktu;
Eskiden olduğu gibi rahat ve dostça
Konuşmadı benimle.

BRUTUS

Desene sıcak bir dost soğumaya yüz tuttu.
Dikkat ettin mi Lucilius,
Sevgi azalıp sönmeye başlayınca,
Zorlama bir resmiyet gelir yerine.
Basit, yalın ilişkilerde böyle oyunlar olmaz.
Ama insanın kofu, başta kızışmış atlar gibi,
Habire şaha kalkar, eşinir durur;
(*Yaklaşan ordunun sesi duyulur.*)
Mahmuzu yediği anda ise başı düşer,
İçi geçmiş beygir gibi kesiliverir.
Cassius'un ordusu yaklaşıyor galiba.

LUCILIUS

Bu gece Sardis'te ordugâh kuracaklardı;
Atlı birliklerle ordunun büyük bir kısmı
Cassius'la birlikte geliyor.
(*Cassius ve ordusu girer.*)

BRUTUS

İşte, geldiler bile. Hadi,
Yavaş yavaş gidip Cassius'u karşılayalım.
(*Ordular karşılıklı ilerler.*)

CASSIUS (*Adamlarına*)

Dur!

BRUTUS (*Adamlarına*)

Dur! Emri geçir.

ASKER

Dur!

ASKER

Dur!

ASKER

Dur!

CASSIUS

Asil kardeşim, bana haksızlık ettin!

BRUTUS

Ey tanrılar, siz şahidim olun!
Düşmanıma bile haksızlık etmeyen ben,
Kardeşime nasıl ederim?

CASSIUS

Bu soğukkanlı tavrına bakan
Hiç haksızlık etmediğini sanır,
Ama ortada gerçekler var...

BRUTUS

Cassius, heyecanlanma.
Şikâyetin varsa sakın sakın söyle.
Ben seni yeterince tanırım. Burada,
Askerin önünde tartışmayalım;
Aramızda ikilik var sanmasınlar.
Söyle birliklerine, çekilsinler;
Sonra çadırıma gel, derdin neyse anlat.

CASSIUS

Pindarus, komutanlara söyle,
Birlikleri çeksinler.

BRUTUS

Lucius, sen de yap aynı şeyi.
Görüşmemiz bitene kadar
Kimse girmeyecek çadıra.
Lucilius ve Titinius, siz girişi tutun. (Çıkarlar.)

Üçüncü Sahne

Brutus'un çadırı. Brutus ile Cassius.

CASSIUS

Bak, bana nasıl haksızlık ettin:
Lucius Pella'yı, burada
Sardislilerden rüşvet almakla suçladın
Ve alenen kınadın. Oysa sana mektup yazmış,
Bu adamı tanıdığımı söylemişim,
Adına ricacı olmuşum.
Mektuplarımı umursamadın bile.

BRUTUS

Böyle bir şey için bana yazmakla
Asıl sen kendine haksızlık ettin.

CASSIUS

Böyle dönemlerde,
Ufak tefek her kusurun kınanması şart değil.

BRUTUS

Bak şimdi Cassius, bu arada
Seni de suçlayanlar var. Dediklerine göre,
Hep avucun kaşınıyormuş:
Liyakatsiz insanlara altın karşılığı
Yüksek mevkileri peşkeş çekiyormuşsun.

CASSIUS

Avucum kaşınıyormuş, öyle mi? Benim ha!
Bu sözleri Brutus'tan başkası söylese,
İlahlar adına, son sözleri olurdu!

BRUTUS

Cassius adı bu yolsuzluğu aklıyor
Ve cezadan muaf kılıyor.

CASSIUS

Ceza ha!

BRUTUS

Mart'ı unuttun mu, Mart'ın on beşini?
Büyük Julius'un kanı niye aktı?

Adalet uğruna akmadı mı?
Niye hançerledik onu? Adalet adına değil mi?
Başka amaç güden bir alçak var mıydı?
Ne yani? Dünyanın en büyük adamını,
Soygunculara arka çıktı diye öldüren bizlere
Yakışır mı böyle davranmak,
Rüşvet gibi adiliklere bulaşmak?
Yakışır mı, sahip olduğumuz muazzam
payeleri,
Bir avuç çer çöple değişmek?
Bence böyle bir Romalı olmaktansa,
Aya karşı uluyan köpek olmak daha iyi.

CASSIUS

Brutus, yeter! Daha fazla üstüme gelme.
Kendini unutuyorsun. Senin ne haddine
Benim yetkime sınır koymak!
Ben askerim; tecrübem senden fazla;
Yapılacak şeyi senden iyi bilirim.

BRUTUS

Hadi canım! Nereden bileceksin!

CASSIUS

Bilirim.

BRUTUS

Ben, bilemezsin diyorum.

CASSIUS

Biraz daha üstelersen kendimi tutamayacağım.
Canını seviyorsan fazla ileri gitme.

BRUTUS

Hadi oradan, küçük adam!

CASSIUS

Olamaz böyle şey!

BRUTUS

Bak şimdi, sözlerime dikkat et.
Ne sanıyorsun yani, senin tepen attı diye
Sinip susacak mıyız?
Delinin biri dik baktı diye,
Korkup kaçacak mıyız?

CASSIUS

Ey tanrılar! Ey tanrılar!
Bu kadarna dayanamam?

BRUTUS

Dayanırsın, dayanırsın, fazlasına da dayanırsın!

Hadi, o kibirli yüreğin çatlayana kadar hırslan;
İstersen git, kölelerine göster öfkeni;

Göster ki, tir tir titresin hepsi yerlerinde.

Beni sindireceğini sandın galiba,

Ürker de alttan alır, diye umdun.

Sen sinirlendin diye ezilip büzülecek miyiz karşında?

İlahlar aşkına! Git kendi dalağının zehirini

Kendin yut ve belanı bul. Ayrıca bil ki,

Dilediğin gibi huysuzlanabilirsin bundan böyle;

Seni bir daha ciddiye almayacağım,

Ama belki eğlenceli ve komik bulabilirim.

CASSIUS

İş buraya vardı demek.

BRUTUS

“Senden daha iyi askerim,” diyorsun.

Göster o zaman; kanıda sözünü hadi;

Memnun olurum. Şahsen, değerli insanlardan

Bir şey öğrenmek hoşuma gider.

CASSIUS

İşte bak, hep haksızlık ediyorsun bana Brutus.

“Daha tecrübeliyim,” dedim ben,

“Daha iyi askerim,” demedim, dedim mi?

BRUTUS

Dedin veya demedin, her neyse.

CASSIUS

Sağlığında Caesar bile yapamazdı bunu bana.

BRUTUS

Hadi canım sen de; sanki sen ona

Böyle diklenmeye cüret edebilirdin de!

CASSIUS

Edemez miydin?

BRUTUS

Edemezdin.

CASSIUS

Yaa, ben ona kafa tutamazdım, ha?

BRUTUS

Hayır; canına okurdu çünkü.

CASSIUS

Bak, sana olan sevgime çok da güvenme;
Sonra vicdanımı sızlatacak bir iş yaptırma
bana.

BRUTUS

Yapacağın kadar yaptın vicdanını sızlatacak iş,
Daha ne yapacaksın! Tehditlerin bana vız gelir
Cassius.

Öyle bir dürüstlük zırhı var ki üstümde,
Sözlerin sadece bir esinti benim için;

Ne dersen de, umurumda değil.

Sana ulak çıkarıp altın istedim, göndermedin.

Sahtekârlıkla para toplayacak değilim ya!

Tanrı aşkına! Dolapla dalavereyle,

Köylünün nasırlı ellerindeki üç kuruşu

Zorla koparmaya çalışmaktansa,

Yüreğimde para basar, kendi kanım yerine

Damla damla drahmi akıtırım daha iyi.

Evet, askerimin ücretini ödemek için

Sana ulak çıkarıp altın istedim, göndermedin.

Cassius'a yakışan bu muydu? Ben olsam

Bunu mu yapardım Caius Cassius'a? Ey

tanrılar!

Eğer bir gün Marcus Brutus da böyle harisleşir,

Adi maden parçalarını dostlarından esirgerse,

Yağdının tepesine yıldırımlarınızı,

Paramparça edin onu!

CASSIUS

Ben reddetmedim isteğini.

BRUTUS

Ettin.

CASSIUS

Etmedim. Aptalın biriymiş cevabımı sana getiren.

Brutus kalbimi kırdı. Dost dediğin, Dostun kusurlarını hoş görür.

Oysa Brutus benimkileri fazlasıyla büyütüyor.

BRUTUS

Zararını görmesem büyütmem.

CASSIUS

Beni sevmiyorsun.

BRUTUS

Yanlış işlerini sevmiyorum.

CASSIUS

Dost gözü bu işleri görmezdi.

BRUTUS

Olimpos dağı gibi duruyorsa önünde kusurlar, Onları görmeyecek göz, olsa olsa dalkavuk gözüdür.

CASSIUS

Hadi Antonius, hadi genç Octavius, Sıra sizde, siz de alın Cassius'tan hıncınızı. Cassius bezdi bu dünyadan zaten.

Sevdiği insan ondan nefret ediyor;

Kardeş bildiği ona hakaret ediyor.

Köle gibi azar işitiyor;

Tüm kusurları gözleniyor,

Kaydediliyor, çalışılıyor, ezberleniyor

Ve yüzüne vuruluyor. Gözlerimden yaş yerine Ruhumu akıtabilirim şu anda.

İşte hançerim, işte çıplak bağrım!

Öyle bir yürek var ki şu göğsümde,

Pluto'nun madenlerinden üstün

Altından değerli. Eğer gerçek bir Romalıysan,

Sök al onu benden. Senden altını esirgeyen ben,

Onun yerine kalbimi vermeye hazırım.

Hadi vur, Caesar'a nasıl vurduysan öyle vur.

Belli ki, ondan en hoşlanmadığın zaman bile,

Cassius'u sevdiğinden çok sevmişsin onu.

BRUTUS

Peki, peki, koy hançerini kınına.
 Öfkeni de hiç dizginleme.
 Canın ne zaman kızmak isterse kız,
 Ne yapmak isterse yap. Bundan sonra
 Hakaret ettiğinde, aksiliğine vereceğim.
 Aslında şansın varmış Cassius; benim gibi
 Kuzu misali biriyle eşleşmişsin. Öyle biri ki,
 Öfkesi çakmaktaşının kıvılcımı gibi;
 Çaktığın anda parlayıveriyor, ama
 Parlamasıyla sönmesi de bir oluyor.

CASSIUS

Yani Cassius ne zaman dertlenip huysuzlansa
 Brutus'un maskarası olacak, öyle mi?
 Onun için mi geldi bu yaşa?

BRUTUS

Sana çıktığımda benim de aksiliğim
 üstümdeydi.

CASSIUS

Madem bunu kabul ediyorsun, ver elini o
 zaman.

BRUTUS

Kalbim de senin.
(Kucakladıkları.)

CASSIUS

Ah, Brutus!

BRUTUS

Evet, hadi söyle.

CASSIUS

Ne yapalım, bu huyumu annemden almışım;
 Bazen kendimi kaybediyorum.
 Ama böyle zamanlarda
 Bana tahammül edecek kadar sevgin yok mu?

BRUTUS

Pekâlâ Cassius; bundan böyle
 Fazla üstüme gelmeye başladığında,
 "Tamam, açtı ağzını yine annesi," deyip
 İşi uzatmayacağım.

(Bir Şair ile, arkasından, Lucilius, Titinius ve Lucius yaklaşır.)

ŞAİR

Bırakın beni, komutanları görmem lazım.
Aralarında husumet var, baş başa bırakamayız.

LUCILIUS

Hayır, dur; göremezsın onları.

ŞAİR

Ölsem de gene görürüm.

CASSIUS

Ne var? Ne oluyor?

ŞAİR

Ayıp size, komutanlar, ayıp! Niyetiniz ne?
Dostluk ve sevgi yaraşır size, kavga değil;
Kulak verin şu yaşını başını almış şaire.

CASSIUS

Hah ha! Berbattı! Bu Kinik de iyi zırvaladı!

BRUTUS

Hadi git işine ahbap. Arsızlığı bırak da yürü,
hadi!

CASSIUS

Hoş gör adamcağızı Brutus, onun tarzı bu.

BRUTUS

O haddini bilsin, ben de tuhaflığını hoş
göreyim.
Bu şair bozuntularının ne işi var savaşta?
Hadi arkadaş, yürü!

CASSIUS

Hadisene, yok ol dedik sana! (Şair çıkar.)

BRUTUS

Lucilius, Titinius, komutanlara söyleyin
hazırlansınlar,
Bu gece ordugâh kurulacak.

CASSIUS

Sonra hemen geri dönün,
Messala'yı da getirin. (Lucilius ve Titinius
çıkır.)

BRUTUS

Lucius, git bir tas şarap getir. (*Lucius çıkar.*)

CASSIUS

Bu kadar kızabileceğim sanmazdım.

BRUTUS

Ah Cassius, sorma,

Ben de sıkıntıdan hasta düştüm neredeyse!

CASSIUS

Beklenmedik her talihsizlik karşısında

Böyle üzülüp yıkılacaksan,

Senin felsefen nerede kaldı ?

BRUTUS

Kedere benden dayanıklı kimse olmasın.

Portia öldü.

CASSIUS

Ne?! Portia öldü mü?!

BRUTUS

Evet, öldü.

CASSIUS

Canımı iyi kurtarmışım demek seni
kızdırdığımda.

Ah, ne acı, ne büyük kayıp!

Neden öldü?

BRUTUS

Hem yokluğuma dayanamamış, hem de

Genç Octavius'la Marcus Antonius'un

Bize karşı birleşmelerine çok üzölmüş.

Bu birleşme haberi bana da yeni geldi,

Portia'nın ölüm haberinden biraz önce.

Bunu duyunca Portia şuurunu kaybetmiş;

Her nasılsa, yalnız kaldığı bir sırada kızgın

kor yutmuş.

CASSIUS

Ve ölmüş, ha?

BRUTUS

Evet.

CASSIUS

Ey ulu tanrılar!

(*Elinde şarap ve mumla Lucius girer.*)

BRUTUS

Neyse, ondan söz etmeyi bırakalım artık.
(*Lucius'a*) Biraz şarap ver bana.
(*Cassius'a*) İşte bütün dertlerimi buraya
gömüyorum.
(*İçer.*)

CASSIUS

Benim gönlüm de susadı bu güzel sözü
duyunca.
Hadi, doldur şu tası Lucius, ağzına kadar
doldur;
Brutus'un dostluğuna ne kadar içsem azdır,
(*İçer. Lucius çıkar.*)
(*Titinius ile Messala girer.*)

BRUTUS

Gel Titinius. Hoş geldin aziz Messala.
Hadi şu muma yakın oturalım da,
Yapacağımız işleri konuşalım.

CASSIUS

Portia, sen ölmüş olamazsın!

BRUTUS

Tamam artık, rica ederim.
Messala, aldığım mektuplara göre,
Genç Octavius'la Marcus Antonius
Bize karşı muazzam bir ordu toplamışlar
Philippi'ye doğru ilerliyorlarmış.

MESSALA

Aynı haber bana gelen mektuplarda da var.

BRUTUS

Başka bir şey var mı?

MESSALA

Evet, Octavius, Antonius ve Lepidus
Karar çıkarıp yüz senatörü idam etmişler.

BRUTUS

Bu konuda aldığımız bilgiler farklı.
Bana gelen haberlerde, çıkanlan emirle
Yetmiş senatörün öldüğünden söz ediliyor;
Cicero da bunlar arasındaymış.

CASSIUS

O! Demek Cicero da, ha?

MESSALA

Evet, Cicero da ölmüş; aynı emirle.
(*Brutus'a*) Bu ara eşinizden mektup almış
mıydınız
efendim?

BRUTUS

Hayır Messala.

MESSALA

Peki öteki mektuplarda yok muydu
Onunla ilgili bir haber?

BRUTUS

Hayır, yoktu.

MESSALA

Bu biraz tuhaf değil mi?

BRUTUS

Neden soruyorsun? Sana gelen mektuplarda
Onunla ilgili bir haber mi vardı?

MESSALA

Hayır efendim.

BRUTUS

Hadi hadi, doğruyu söyle bana, bir Romalı
gibi.

MESSALA

Olur, ama ben doğruyu söyleyince,
Siz de bir Romalı gibi metin olun.
Eşiniz ölmüş, bu kesin.
Üstelik tuhaf bir şekilde.

BRUTUS

Elden ne gelir! Elveda Portia.
Ölüm hepimizin sonu Messala.
"O da bir gün ölecek," diye aklımdan geçmiştir
hep.
Şimdi bu acıya dayanma gücünü de
O sayede buluyorum kendimde.

MESSALA

İşte büyük adamlar büyük acılara

Böyle dayanmalı.

CASSIUS

Bu felsefeye senin kadar ben de aşınayım,
Ama yine de böyle bir haber karşısında
Bu kadar metin olamazdım.

BRUTUS

Pekâlâ, şimdi yaşayanların işlerine dönelim.
Derhal Philippi üzerine yürümeye ne dersiniz?

CASSIUS

Bence iyi fikir değil.

BRUTUS

Neden?

CASSIUS

Bırakalım düşman bizim peşimize düşsün.
Böylece kaynakları tükenir, askeri yorulur;
Kendi de yıpranır. Bize gelince,
Olduğumuz yerde savunmada kalır,
Dinlenmiş ve zinde bir şekilde bekleriz.

BRUTUS

İyi gerekçeler, ama iyinin de iyisi var.
Burayla Philippi arasındaki insanların
Bize gösterdikleri dostluk, zorlama.
Biliyorsunuz, bizden yardımı esirgediler.
Düşman bunların arasından geçerken
Epey taraftar bulacak kendine ve böylece,
Buraya vardığında çoğalmış, güçlenmiş
Ve yüreklenmiş olacak. Oysa,
Düşmanı Philippi'de göğüslersek
Bu insanları geride bırakmış oluruz.

CASSIUS

Yalnız, bir dakika aziz kardeşim...

BRUTUS

Daha bitirmedim. Şunu da unutma ki,
Dostlarımızdan her türlü yardımı aldık;
Gücümüz doruğunda; davamız olgunlaştı.
Düşman her geçen gün çoğalıyor;
Oysa biz olabileceğimiz en iyi durumdayız;
Bundan sonra her an zayıflayabiliriz.

İnsan hayatta suların yükseldiği anı iyi kollamalı:

O an geldiğinde davranıp denize açılırsan,
Yolun sonunda emeline erişirsin.

Ama fırsatı kaçırdın mı, yaşam yolculuğun
Hep sığ sulara, sıkıntı içinde geçer.

İşte bizim için de şu anda

Sular yükselmiş durumda; akıntıya uyup
Denize açıldık açıldık; açılmadık,
Varımız, yoğumuz, ne varsa kaybederiz.

CASSIUS

Peki, nasıl istersen. O zaman sen yola çık,
Biz de gelir, Philippi'de karşılarız onları.

BRUTUS

Gece karanlığında bu kadar konuşma yeter.
Artık doğanın çağrısına uyup
Birkaç saat dinlensek iyi olur.
Başka bir şey var mıydı?

CASSIUS

Hayır, yok. İyi geceler.
Sabah erken yola düşeriz.

BRUTUS

Lucius!

(Lucius girer.)

Sabahlığım. *(Lucius çıkar.)*

Güle güle aziz Messala. İyi geceler Titinius.
Yüce Cassius, iyi geceler ve iyi uykular.

CASSIUS

Sevgili kardeşim, geceye biraz kötü başladık,
Ama dilerim gönüllerimiz arasına
Bir daha asla ayrılık girmez.
Girmesin Brutus, olur mu!
(Lucius sabahlığı getirir.)

BRUTUS

Merak etme.

CASSIUS

İyi geceler Brutus.

BRUTUS

İyi geceler aziz kardeşim.

TITINIUS VE MESSALA

İyi geceler sayın Brutus.

BRUTUS

Herkese güle güle. (*Cassius, Titinius ve Messala çıkar.*)

Sabahlığımı ver. (*Sabahlığı giyer.*) Çalgın nerede?

LUCIUS

Burada, çadırda.

BRUTUS

Oo, bakıyorum gözlerinden uyku akıyor!

Zavallı çocuk, hiç şaşmam;

Akşamdan beri ayaktasın.

Hadi, Claudius'la birini daha çağır da,

Benim çadırımda, minderde yatsınlar bu gece.

LUCIUS

Varro! Claudius!

(*Varro ile Claudius girer.*)

VARRO

Bizi mi çağırdınız efendim?

BRUTUS

Beyler, bu gece benim çadırımda yatın lütfen.

Kardeşim Cassius'a haber iletmek gerekirse

Sizi uyandırırım.

VARRO

Tabii efendim, biz hiç uyumadan

Sizin emrinizi bekleriz.

BRUTUS

Hayır hayır, olmaz. Lütfen yatın beyler.

Bakarsınız fikrimi değiştiririm.

(*Varro ile Claudius minderlerin üzerine uzanırlar.*)

Şuraya bak Lucius, hep bu kitabı arıyordum;

Sabahlığımın cebine koymuşum meğerse.

LUCIUS

Bana vermediğinize emindim efendim.

BRUTUS

Kusura bakma evlat, iyice unutkan oldum.
Gözkapakların çok ağırlaşmadıysa
Çalgının tellerine şöyle bir iki dokunsana.

LUCIUS

Tabii efendim, madem istiyorsunuz.

BRUTUS

Evet, istiyorum evlat.

Sana fazla zahmet olmayacaksa.

LUCIUS

Görevim efendim.

BRUTUS

Olsun, yine de, görev diye,

Gücünü aşan bir şey yapmanı istemem.

Gençlerin dinlenmeye ihtiyacı vardır.

LUCIUS

Ben zaten uyumuştum efendim.

BRUTUS

İyi etmişsin; daha da uyuyacaksın.

Seni fazla tutmam. Sağ kalırsam,

Seni hoş tutacağım.

*(Lucius çalar ve söyler, fakat çok geçmeden
uykuya dalar.)*

Bu da tam uyku müziğiymiş. Ah katil uyku!
Şimdi de, sana müzik çalan bu çocuğu mu
seçtin?

Merak etme evlat, seni uyandırmam;

O kadar katı kalpli değilim.

Ama başın düşerse, çalgını kırabilirsin.

İyisi mi, alalım onu elinden. Hadi şimdi,

İyi geceler, iyi çocuk.

*(Lucius'un çalgısını kucığından alır ve
sabahlığının cebinde bulduğu
kitabı açar.)*

Dur bakalım, kaldığım yerde sayfa kıvrılmış
olacaktı.

Hah, işte burasıydı galiba.

(Caesar'ın hayaleti girer.)

Bu mum da ne kadar soluk yanıyor.

Aman! Bu da kim? Gözlerim çok zayıfladı;
Korkunç hayaller görmeye başladım artık.
Üstüme geliyor. Nesin sen?
Kanım dondu, tüylerim diken diken oldu.
İlah mısın, melek mi; in misin, cin mi?
Konuş, kimsin!

HAYALET

Ben senin kötü ruhunum Brutus.

BRUTUS

Niye geldin?

HAYALET

Philippi'de görüşeceğiz, onu söylemeye.

BRUTUS

Yani, seni gene göreceğim, öyle mi.

HAYALET

Evet, Philippi'de.

BRUTUS

Tamam, Philippi'de görüşelim o zaman.

(*Hayalet çıkar.*)

Cesaretimi toplayınca yok oldun, değil mi!
Ey kötü ruh, biraz daha konuşsaydık keşke!
Hey, evlat! Lucius! Varro! Claudius! Uyanın!
Claudius!

LUCIUS (*İrkilerek uyanır.*)

Tellerin akordu bozulmuş efendim.

BRUTUS

Hâlâ çaldığını sanıyor.

(*Lucius'u sarsar.*) Lucius, uyan!

LUCIUS

Efendim!

BRUTUS

Rüya mı görüyordun? Niye öyle bağırdın?

LUCIUS

Bağırdım mı? Bilmiyorum efendim.

BRUTUS

Evet, bağırdın. Bir şey mi gördün?

LUCIUS

Hayır efendim, hiçbir şey görmedim.

BRUTUS

Hadi o zaman, uyumana bak.
Hey Claudius! Uyan hadi, uyan!

VARRO

Efendim!

CLAUDIUS

Efendim!

BRUTUS

Uykunuzda niye bağırdınız?

VARRO VE CLAUDIUS

Biz mi bağırdık efendim?

BRUTUS

Evet. Bir şey mi gördünüz?

VARRO

Hayır efendim, ben bir şey görmedim.

CLAUDIUS

Ben de görmedim efendim.

BRUTUS

Hadi gidin, kardeşim Cassius'a
Benden selam götürün. Söyleyin,
Sabah erkenden orduya hücum emri versin.
Biz de arkadan geliyoruz.

VARRO VE CLAUDIUS

Hemen gidiyoruz efendim. (Çıkarlar.)

BEŞİNCİ PERDE

Birinci Sahne

Philippi ovasında savaş alanı. Octavius'la Antonius'un ordugâhı. Octavius ile Antonius.

OCTAVIUS

Bak Antonius, umutlarımız boşa çıkmadı.
“Düşman aşağı inmez,” demiştin sen,
“Tepelerde ve yukarılarda kalır.”
Ama öyle olmadı, orduları yanı başımızda.
Daha biz onlara meydan okumadan
Philippi'ye gelip karşımıza dikildiler bile.

ANTONIUS

Ben onların yüreğini okurum;
Niye böyle yaptıklarını da biliyorum.
Aslında burada olmak işlerine gelmez;
Kurusıki yiğitlik gösterisi yapıyorlar.
Sanıyorlar ki böyle yapmakla
içimize korku salacaklar; ama yanılıyorlar.
(*Bir Haberci girer.*)

HABERCİ

Hazır olun komutanlar.
Düşman kan rengi cenk sancağını açmış,
Tantanayla üzerimize geliyor.
Derhal harekete geçilse iyi olur.

ANTONIUS

Octavius, ordunu alıp düzlüğün solundan
Yavaş yavaş ilerlemeye başla.

OCTAVIUS

Ben sağdayım. Sen soldan git.

ANTONIUS

Böyle bir anda niye aksilik ediyorsun?

OCTAVIUS

Aksilik etmiyorum. Sadece, dediğim gibi,
Ben sağdan gidiyorum.

(Davul sesi. Ordularıyla birlikte Brutus ve Cassius;
Lucilius, Titinius, Messala ve diğerleri girer.
Octavius ve Antonius'un ordusu durur.)

BRUTUS

Durdular; görüşme çağrısı yapıyorlar.

CASSIUS

Dur Titinius. Gidip onlarla görüşelim.
(Brutus'la Cassius'un ordusu durur.)

OCTAVIUS

Marcus Antonius, ileri işareti verelim mi?

ANTONIUS

Hayır Caesar. Onlar saldırırsa karşılık veririz.
Düşman komutanları bizimle görüşmek
istiyor.

Hadi gidelim.

OCTAVIUS (*Ordusuna*)

Bizden işaret almadan kımıldamayın.
(Antonius'la Octavius ve Brutus'la Cassius karşı
karşıya gelirler.)

BRUTUS

Önce söz, sonra kılıç, öyle mi vatandaşlar?

OCTAVIUS

Biz söze senin kadar meraklı değiliz,
Ama öyle olsun.

BRUTUS

Güzel söz kötü vuruştan iyidir Octavius.

ANTONIUS

Peki ya senin gibi, güzel söz söyleyeyim
derken

Aynı zamanda kötü vuruş yapana ne demeli!
Tıpkı, "Yaşasın Caesar!" diye bağırırken,
Caesar'ın yüreğinde delik açtığın gibi.

CASSIUS

Antonius, vuruşlarını daha görmedik;
Ama sözlerin öyle tatlı ki, duyan sanki
Hybla anlarının peteklerini soydun da
Arıları balsız bıraktın sanır.

ANTONIUS

Ama iğnesiz değil.

BRUTUS

Hem iğnesiz hem de sessiz bıraktın;

İğnelerini de çaldın, vızıltılarını da.

Şimdi de sokmadan önce gözdağı veriyorsun.

ANTONIUS

Alçaklar! Oysa siz, menfur kılıçlarınızı
Caesar'ın bedeninde tokuşturmadan önce
Hiçbir uyarıya gerek görmemiştiniz.

Maymun gibi sırtmış, köpek gibi
yaltaklanmış,

Köleler gibi iki büklüm eğilip

Caesar'ın ayaklarını öpmüştünüz.

Hele Casca denen o soysuz it,

Caesar'm arkasından sinsice sokulup,

Ensesinden hançerlemişti onu.

Sizi gidi dalkavuklar!

CASSIUS

Dalkavuk ha! Bak Brutus, kabahat sende.

Cassius'un sözü dinlenseydi,

Bu adam şimdi böyle dil uzatamayacaktı bize.

OCTAVIUS

Hadi hadi, sadede gelelim.

Tartışmayla ter döktüğümüz yeter;

Şimdi artık ter değil, kan dökme zamanı.

(Kılıcını çeker.)

İşte, katillere karşı kılıcım kınından çıktı.

Caesar'ın otuz üç yarasının öcü alınmadan da

Dönmez yerine. Meğer ki, bir Caesar daha

Hain kılıçlarına kurban gitsin

BRUTUS

Hain eliyle ölmenin tek yolu var Caesar:

O da kendi elinle ölmen.

OCTAVIUS

Benim de umudum bu.

Brutus'un kılıcıyla ölmek için doğmamışım
ben.

BRUTUS

Keşke öyle ölebilsen!
Soyunun en seçkini olsan,
Daha şerefli ölüm bulamazsın.

CASSIUS

Senin gibi akli havada bir okul çocuğu,
Zaten bu şerefe layık olamaz;
Hele yardakçısı da böyle sefa düşkünü biriyse.

ANTONIUS

Hep o eski Cassius!

OCTAVIUS

Yürü Antonius, gidelim. (*Brutus'la Cassius'a*)
Hainler!
Bu küstahlığınız yanınıza kalmayacak.
Yüreğiniz varsa, işte cenk meydanı,
Hemen gelin kapışalım. Yok, şimdi olmaz
derseniz,
Ne zaman gözünüz yerse, o zaman gelin.
(*Octavius'la Antonius, ordularıyla birlikte çıkar.*)

CASSIUS

Hadi bakalım, fırtına yaklaştı, deniz kabardı;
Ne olacaksa bundan sonra olacak.

BRUTUS

Hey Lucilius, gel bir dakika.

LUCILIUS

Buyrun efendim.
(*Brutus ile Lucilius aralarında konuşurlar.*)

CASSIUS

Messala!

MESSALA (*Gelir.*)

Buyrun komutanım.

CASSIUS

Messala, bugün benim doğum günüm.
Cassius işte bugün doğmuştu.
Ver elini Messala. (*E! sıkışırlar.*)
Bak, sen şahidim ol; Pompeius gibi ben de,
Ülkemin özgürlüğünü, ister istemez

Tek bir çatışmanın sonucuna bağladım.
Biliyorsun ben bir zamanlar
Koyu bir Epicurus taraftarıydım;
Ama şimdi aynı görüşte değilim.
Bazı şeylerin işaret olduğuna inanıyorum.
Sardis'ten gelirken, ansızın iki heybetli kartal,
On saftaki sancakların tepesine konuverdi.
Sonra da, bizim askerlerin elinden beslenip
Ne verdilerse yiyerek, ta Philippi'ye kadar
Hiç yanımızdan ayrılmadılar,
Bu sabah da uçup gittiler.
Onların yerine tepemizde kuzgunlar,
Kargalar ve çaylaklar dönmeye başladı;
Sürekli bizi izliyorlardı yukarıdan,
Sanki onlara av olmamıza az kalmış gibi.
Tepemizde gölgelerden, uğursuz bir kubbe
vardı.
Ve o kubbenin altında ordumuz
Ruhunu teslim etmeye hazır görünüyordu.

MESSALA

Bence öyle düşünmeyin.

CASSIUS

Ben de zaten tam inanmış değilim buna.
Hem şu anda çok güçlü hissediyorum
kendimi;
Her türlü tehlikeyi göğüslemeye hazırım.

BRUTUS (*Lucilius'la konuşmasını bitirir.*)

Evet, bu kadar Lucilius.

CASSIUS

Yüce Brutus,
Dilerim tanrılar bugün bizden yana olur;
Barış zamanındaki bu sevgi ve dostluğumuz da
Biz yaşadıkça sürer gider. Yine de, kader bu,
Yanın ne olacağı belli olmaz; onun için,
Korktuğumuz başımıza gelirse ne yaparız,
Onu da düşünelim. Savaşı kaybedersek,
Bu, seninle son görüşmemiz olacak.
Yenilirse ne yapmayı düşünüyorsun?

BRUTUS

Ben, inandığım felsefe icabı,
Cato'nun kendini öldürmesini
Nasıl yanlış bulduysam,
Başımıza bir şey gelecek korkusuyla
Yaşam süresini yarıda kesmeyi de
Korkaklık ve zül sayarım.
Bence bize düşen, sonuna kadar dayanmak ve
Yukarıdan bizi yöneten yüce güçlerin
Takdirine razı olmaktır.

CASSIUS

O zaman, bu savaşı kaybedersek,
Roma sokaklarında dolaştırılıp
Teşhir edilmeye razı olacaksın, öyle mi?

BRUTUS

Yo, hayır Cassius, asla!
Asil Romalı, sanma ki Brutus, Roma'ya
Ayağında prangalarla gitmeye razı olur!
Bu kadar küçülecek biri değil o.
Ama, on beş Mart'ta başlayan iş bugün
bitmeli.
Bir daha görüşür müyüz, bilemem.
Onun için, ne olur ne olmaz,
Biz şimdi ebediyen elveda diyelim.
Gene görüşürsek, güler geçeriz;
Görüşemezsek, iyi ki vedalaşmışız deriz.

CASSIUS

O zaman elveda Brutus, ebediyen elveda.
(Kucakladırırlar.)
Dediğin gibi, gene görüşürsek gülüp geçeriz;
Görüşemezsek, iyi ki böyle ayrılmışız deriz.

BRUTUS

Hadi o zaman, sen önden yürü.
Keşke bugün olacakları, olmadan
bilebilseydik!
Ama elbet bugünün de sonu gelecek
Ve olan olmuş olacak sonunda. Gidelim.
(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

Savaş alanı. Davullar. Brutus ile Messala.

BRUTUS

Çabuk Messala, sür atını ve bu emirleri
Öbür cenahtaki birliklere götür.
Derhal saldırıya geçsinler. Sanırım
Octavius'un birlikleri gevşemeye başladı;
Ani bir saldırıyla çökebilirler. Hadi,
Sür atını Messala, sür. Söyle saldırınsınlar.
(Çıkarlar.)

Üçüncü Sahne

Savaş alanında başka bir yer. Davullar. Elinde bir sancakla Cassius ve Titinius.

CASSIUS

Bak Titinius, şunlara bak; nasıl kaçıyor alçaklar!

(Cassius'un askerleri kaçışmaktadır.)

Kendi adamlarıma düşman oldum sonunda.

(Yerdeki bir cesedi gösterir.)

Şu yatan benim sancaktanım.

Arkasını dönmüş kaçıyordu.

Korkak herifi öldürüp sancığı ben aldım.

TITINIUS

Ah Cassius!

Brutus saldırı emrini çok erken verdi.

Octavius'a karşı biraz üstünlük sağlayınca

Heyecanlandı Askerleri yağmaya girişince

Antonius'un ordusu bizi kuşattı.

(Pindarus girer.)

PINDARUS

Çekilin efendim, geri çekilin!

Marcus Antonius ordugâhınıza ulaştı.

Hemen çekilin, yüce Cassius, durmayın!

CASSIUS

Bu tepe yeterince uzak. Şuraya bak Titinius!

Şu yanan çadırlar benimkiler mi?

TITINIUS

Evet efendim, sizinkiler.

CASSIUS

Titinius, eğer beni seviyorsan,

Derhal atıma bin, göm mahmuzları sağrısına,

Fırla git şu karşıdaki birliklerin oraya.

Bak bakalım dost mu, düşman mı oradakiler;

Sonra hemen bana haber getir.

TITINIUS

Tamam efendim; amnda buradayım. (Çıkar.)

CASSIUS

Pindarus, sen de Őu tepeye çık.

Benim gözlerim zayıftır.

Bak bakalım Titinius nerede Őu anda;

Savaş alanında durum nasıl;

Sonra gel bana söyle. (Pindarus çıkar.)

Dünyaya gözümü bugün açmıŐtım.

Zaman seyrini tamamladı; kısmet buymuŐ,

Başladığım yerde gelecekmiŐ sonum.

Ömrüm devrini doldurdu.

Hey! Nedir durum?

PINDARUS (Yukarıdan, heyecanla)

Ah efendim!

CASSIUS

Ne oldu, ne haber?

PINDARUS

Atlılar Titinius'u çevirmiş, hızla yaklaşıyorlar.

Titinius da dörtmala kaçıyor. Neredeyse yetiştiler.

Hadi Titinius! Bir kısmı atlarından iniyor.

Ah, Titinius da iniyor. Yakalandı!

(Bağrışmalar.)

PINDARUS

İŞte, sevinçten bağınıyorlar!

CASSIUS

Yeter artık, gel aşağı. Bırak bakmayı.

Alçağın biriyim ben!

Canım ne kadar kıymetliymiş ki,

En yakın dostum düşman eline düşmüş,

Ben hâlâ bakıyorum!

(Pindarus döner.)

Gel bakalım ahbap.

Seni Partia'da esir aldığımnda

Bir Şartla canını bağıŐlamıŐtım:

Ne dersem yapman Őartıyla.

Sen de yaparım diye yemin etmiŐtin.

Şimdi yeminini tutma vakti geldi.
Özgürlüğünü de kazanacaksın böylece.
Şu sadık kılıcımı görüyor musun;
Caesar'ın karnını deşmişti hani? Al onu,
Deş bakalım şu bağrımı sen de şimdi.
İtiraz etme! Al, tut şu kabzadan;
(*Pindarus kılıcı alır.*)

Ben yüzümü örter örtmez, işte böyle,
Daldır kılıcı göğsüme.
(*Pindarus kılıcı Cassius'un göğsüne saplar.*)
Caesar, işte öcün alındı, hem de
Seni öldüren kılıçla. (Ölür.)

PINDARUS

Artık özgürüm. Ama bana kalsa
Böyle özgür olmak istemezdim.
Ah Cassius! Bu memleketten kaçıp
Uzaklara gideceğim; hiçbir Romalının
Beni bulamayacağı bir yere. (Çıkar.)
(*Başında defne yapraklarından bir taçla
Titinius ve Messala girer.*)

MESSALA

Sonunda taraflar ödeşti Titinius.
Octavius Brutus'a yenildi,
Cassius'un orduları da Antonius'a.

TITINIUS

Cassius bu habere sevinecek.

MESSALA

Sen bıraktığında neredeydi?

TITINIUS

Kölesi Pindarus'la birlikte bu tepedeydi;
Canı da çok sikkindi.

MESSALA

Şurada yatan o değil mi?

TITINIUS

Canlı değil gibi sanki.

MESSALA

Cassius, değil mi?

TITINIUS

Hayır, Cassius idi, ama artık değil.
Şu batan güneşe bak! Ey güneş!
Sen kızıl ışıklarla geceye gömülürken,
Kızıl kanına bulanmış Cassius'un da
Günü bitmiş olacak.
Roma'nın güneşi battı. Bizim ışığımız da
Geçmişte kaldı. Şimdi önümüzde
Bulut, yağmur ve karanlık günler var.
İşimiz burada bitti. Aldığım görevi
Başaramadım sandı, yoksa sonuç böyle
olmazdı.

MESSALA

Evet, başaramayacağından korktu.
Ey Melankoli'nin evladı Yanılgı!
Var olmayanı niye var gibi gösterirsin?
Niye böyle şaşkına çevirirsin insanları?
Döllenmeye anında döllenirsin ama,
Asla sağlıklı doğmadığın gibi,
Seni doğuran anayı da öldürürsün hep.

TITINIUS

Hey Pindarus! Neredesin, Pindarus?

MESSALA

Sen onu arayadur Titinius.
Ben de gidip yüce Brutus'u bulayım da
Bu haberi onun kulağına sokayım.
"Sokayım" diyorum, çünkü
Şu gördüğümüzü ona anlatınca
Öyle acı duyacak ki, keskin kılıcın,
Zehirli okun acısı hiç kalacak yanında.

TITINIUS

Sana güle güle Messala,
Ben de Pindarus'u arayayım. (*Messala çıkar.*)
Niye gönderdin beni, yiğit Cassius, niye?
Üstelik dost değil miymiş meğer
Gittiğim yerde karşıma çıkanlar!
Bir de bu zafer tacını başıma koyup
Onu sana vermeme söylemezler mi?
Bağışmalarını bile duymadın mı?

Yazık! Yanlış anladın her şeyi!

Ama hiç değilse şu tacını al.

(Başındaki defne yapraklarından yapılma tacı çıkarır ve

Cassius'un başına koyar.)

Dostun Brutus bu tacı sana vermemi istemişti;

İşte ben de veriyorum. Hadi Brutus, gel artık;

Gel de gör, Cassius'a gösterdiğim saygıyı.

Şimdi, müsaadenizle, ey tanrılar!

Romalıya bu yakışır: Gel bakalım Cassius'un kılıcı;

Gel de bul Titinius'un yüreğini. *(Kendini öldürür.)*

(Davullar, çatışma sesleri. Brutus, Messala, Genç Cato, Strato,

Volumnius, Labeo, Flavius ve Lucilius girer.)

BRUTUS

Hani, cesedi nerede Messala?

MESSALA

İşte şurada; Titinius yasını tutuyor.

BRUTUS

Ne yası, Titinius sırtüstü yatıyor.

CATO

Ölmüş!

BRUTUS

Ey Julius Caesar! Gücün hiç eksilmedi!

Ruhun hâlâ yeryüzünde geziyor

Ve kılıçlarımızı bağrımıza dayıyor. *(Ufaktan davul sesleri.)*

CATO

Kahraman Titinius!

Bakın, tacı Cassius'un başına koymuş.

BRUTUS

Dünyada bunlar gibi iki Romalı kaldı mı acaba?

Elveda size son Romalılar! Sizin gibisi

Bir daha asla yetişmez Roma'da.

Dostlar, gördüğünüz şu ölünün ardından

Ne kadar gözyaşı döksem azdır.
Gözümde yaş eksilmeyecek senin için
Cassius,
Hiçbir zaman! Hadi artık gidelim,
Cassius'un cesedi Thasos'a gönderilsin.
Cenaze töreni ordugâhta olursa
Askerin morali bozulur. Gel Lucilius,
Gel, genç Cato; savaş alanına dönelim.
Labeo ve Flavius, siz saldırıya geçin.
Şu anda saat üç. Evet, Romalılar,
Geceye kalmadan çatışmaya girip
Bir daha deneyeceğiz talihimizi. (Çıkarlar.)

Dördüncü Sahne

Savaş alanında başka bir yer. Brutus, Messala, Genç Cato, Lucilius, Flavius.

BRUTUS

Hadi yurttaşlarım, göreyim sizi! Başınızı dik tutun!

(Çıkar.)

GENÇ CATO

Var mı başını dik tutmayacak kanı bozuk aramızda?

Kim geliyor benimle? İşte haykırıyorum, Duymayan kalmasın savaş alanında:

Hey! Ben, Marcus Cato'nun oğlu,

Zalimlerin düşmanı, vatanımın dostuyum.

Marcus Cato'nun oğluyum ben!

(Antonius'un ordusundan bir grup asker girer. Cato'yla çarpışırlar.)

LUCILIUS

Ben de Brutusum! Marcus Brutus!

Vatansever Brutus! İşte buradayım!

(Askerler Cato'yu öldürür.)

Ah, genç, şerefli Cato, sen de düştün demek!

Titinius gibi kahramanca öldün sen de.

Baban Cato'ya yakışır bir oğulmuşsun.

BİRİNCİ ASKER

Teslim ol, yoksa ölürsün!

LUCILIUS

Peki olayım, ama öldüreceğine söz ver.

O kadar çok gerekçe var ki

Beni hemen öldürmen için!

Brutus'u öldür, şan, şöhret kazan!

BİRİNCİ ASKER

Olmaz. Soylu bir tutsağı öldüremeyiz.

(*Antonius girer.*)

İKİNCİ ASKER

Açılın, hey! Antonius'a söyleyelim;
Brutus'u yakaladık diyelim.

BİRİNCİ ASKER

Ben söylerim. İşte geldi kendisi de.
Brutus yakalandı efendim, Brutus yakalandı.

ANTONIUS

Hani, nerede?

LUCILIUS

Emin bir yerde Antonius, hem de fazlasıyla.
Yüce Brutus düşman eline sağ geçer mi?
Böyle bir utançtan Tanrı onu korusun!
Brutus'u bulsanız bile, ölü ya da diri,
Onu Brutus gibi bulacaksınız, kendisi gibi.

ANTONIUS (*Birinci askere*)

Bu Brutus değil arkadaş. Ama merak etme,
Onun kadar değerli bir ganimet.
Bu adamın can güvenliği sağlansın.
Ona iyi davranın. Böyle insanlar
Düşmanım değil dostum olsun isterim.
Siz, araştırın bakalım, Brutus sağ mı, ölmüş
mü.
Sonra bize, Octavius'un çadırına, haber getirin.
(*Antonius, Lucilius ve askerlerin bir kısmı bir
kapıdan, bir grup asker
ise, Cato'nun cesedini de alarak bir başka
kapıdan çıkar.*)

Beşinci Sahne

Savaş alanında başka bir yer. Brutus, Dardanius, Clitus, Strato, Volumnius.

BRUTUS

Gelin dostlar, ayakta kalabilenler,
Şu kayanın üstünde biraz dinlenelim.

CLITUS

Statilius bizim ordugâhtan meşaleyle
“Her şey yolunda” işareti vermişti ama
Geri dönmedi. Ya yakalandı ya öldü.

BRUTUS

Hadi otur Clitus. Ölüm, hep ölüm,
Başka şey duymuyoruz;
Günün gerçeği ölüm artık.
Bir dakika baksana Clitus. (*Clitus’un kulağına
fısıldar.*)

CLITUS

Kim, ben mi efendim? Asla yapamam ben
bunu!

BRUTUS

Tamam, ses çıkarma o zaman.

CLITUS

Kendimi öldürürüm daha iyi.

BRUTUS

Dardanius, bir dakika. (*Dardanius’a fısıldar.*)

DARDANIUS

Olamaz, nasıl yaparım ben böyle bir şey?

CLITUS

O, Dardanius!

DARDANIUS

O, Clitus!

CLITUS

Korkunç bir şey istedi değil mi?

DARDANIUS

“Beni öldür,” dedi.

Bak, daldı gitti şimdi de.

CLITUS

Boğazına kadar gamla doldu,
Gözlerinden taşıyor kederi artık.

BRUTUS

Aziz Volumnius, biraz gelir misin?

VOLUMNIUS

Buyrun efendim.

BRUTUS

Bak Volumnius, art arda iki gece
Caesar’ın hayaleti göründü bana.
İlkinde Sardis’te, dün gece de
Burada, Philippi ovasında.
Biliyorum, günüm geldi artık.

VOLUMNIUS

Yo, öyle demeyin efendim.

BRUTUS

Hayır, hiç şüphem yok Volumnius.
Sen de gördün olanları.
Düşman uçurumun eşiğine kadar sürdü bizi.
(*Uzaktan davul ve çarpışma sesleri*)
Onlar bizi itsin diye beklemektense,
Kendi irademizle aşağı atlamak daha şerefli.
Aziz Volumnius, biliyorsun,
Biz seninle okula beraber gittik.
Hiç değilse o günlerin hatırına,
Lütfen şu kılıcımı kabzasından tut da
Ben atayım kendimi üzerine.

VOLUMNIUS

Bir dostun yapacağı iş değil bu efendim.
(*Davul ve çarpışma sesleri*)

CLITUS

Kaçın efendim, kaçın.
Daha fazla kalamazsınız burada.

BRUTUS

Hepinize elveda; sana da elveda,
Sana da, Volumnius. Strato, (Strato uyanır.)

Epey uyudun bu arada.

Sana da elveda Strato Yurttaşlarım,
Neye seviniyorum biliyor musunuz?

Hayatta kimseden ihanet görmedim.

Günü kaybettik, ama bence bu yenilgi,
Octavius'la Marcus Antonius'un adi
zaferinden

Çok daha şerefli. Evet, şimdi hepinize elveda.
Brutus'un hayat hikâyesi bu sözlerle bitti
sayılır.

Gözlerime karanlık basıyor.

Kemiklerim beni taşımaktan yoruldu artık;
Onlar da dinlenmek istiyor.

(Çarpışma gürültüsü, bağrışmalar. "Kaçın, kaçın"
sesleri.)

CLITUS

Kaçın efendim, kaçın!

BRUTUS

Hadi siz gidin, ben de geliyorum.

(Clitus, Dardanius ve Volumnius koşarak
çıkarlar.)

Strato, dur, sen kal lütfen.

Bak, herkes seni sayar ve sever;

Bugüne kadar şerefli bir yaşam sürdün.

Hadi şimdi de, tut şu kılıcımı.

Ben kılıcın üstüne atarken kendimi

Yüzünü öteye çevir, olur mu Strato?

STRATO

Peki, ama önce verin elinizi sıkayım.

(El sıkışırlar.)

Elveda efendim.

BRUTUS

Elveda aziz Strato.

(Brutus, Strato'nun tuttuğu kılıcın üstüne kendini
atar.)

Caesar, huzur içinde yat. Seni öldürürken,

Bunun yarısı kadar hevesli değildim. (Ölür.)

(Ricac borusu. Antonius, Octavius, Messala,

*Lucilius ve
askerler girer.)*

OCTAVIUS

Bu adam kim?

MESSALA

Efendimin adamlarından. Strato, efendin nerede?

STRATO

Sizi bağlayan zincirlerden o kurtuldu, Messala. Muzaffer komutanlar şimdi isterlerse Onun cesediyle bir şenlik ateşi yakabilirler. Brutus'u yenen yine Brutus oldu; Onu öldürme şerefini kimseye bırakmadı.

LUCILIUS

Biliyordum, ancak bu halde bulunabilirdi Brutus.

Sana teşekkür ediyorum Brutus, Lucilius'u yalancı çıkarmadın.

OCTAVIUS

Brutus'un hizmetindeki herkesi Kendi yanıma alıyorum. Ahbap, Bundan sonra vaktini bana ayırmaya razı mısın?

STRATO

Razıyım, ama Messala beni tavsiye ederse.

OCTAVIUS

Eh, hadi et o zaman aziz Messala.

MESSALA

Pekâlâ; efendim nasıl öldü Strato?

STRATO

Ben kılıcını tuttum, o da kendini üzerine attı.

MESSALA

Tamam Octavius, alabilirsiniz onu; Efendime son hizmetini yapmış.

ANTONIUS (*Brutus'un cesedi başında.*)

İçlerinde en asil Romalı oydu.

O hariç, suikastçıların hepsi

Hasetten kıydılar yüce Caesar'a.

Oysa Brutus, halkın iyiliği için,
Davaya inandığından katıldı ötekilere.
Asil insandı; yapısını oluşturan sınıflar
Öyle dengeli karışmıştı ki onda,
Doğa'nın kendisi yerinden doğrulup
"İşte insan böyle olur," diyebilirdi âleme.

OCTAVIUS

Bu erdemli insana hak ettiği saygı gösterilsin;
Tüm ayinler, defin törenleri gereğince yapılsın.
Bu büyük ve şerefli askerin cesedi,
Bu akşam benim çadırımda kalacak.
Askere duyurun, savaş bitti. Hadi şimdi,
Gidip bu sevinçli günü kutlayalım. (Çıkarlar.)

SON